

GLADSAXE

VENSKABER PÅ TVÆRS

Internationalt samarbejde i Gladsaxe

Indhold

Forord af borgmester Trine Græse	3
Det startede med en krig eller to	4
Venskabsbyer udenfor Norden	6
Danmark i Europa – en lyngennemgang	8
Til krig mod krig	9
Højgård – Gladsaxes Europahus	10
Eksperimenter og gode forsætter	12
Fra kampvalg til frygt	14
Rejser og arrangementer	16
Hvordan blev venskaberne indgået?	17
Narsaq – en historie for sig	20
Wilmerdorf, Split og Koszalin	23
Samarbejde mellem GIV og Foreningen Norden	25
En japansk venskabsby?	26
Samarbejde med Gladsaxe Kommune	27
GIV i krise?	30
Gladsaxe hjælper Koszalin og andre byer	31
Gladsaxekomiteen for fred i frihed	34
Samarbejde med Gladsaxe Bladet	36
Forskelle på Norden og GIV	36
PAGGS og InterBUS	38
Danmark ind i EF – GIV og EF	39
Klap hesten!	40
Nye boller på suppen?!	41
Lars Abel, formand for Gladsaxe Internationale Venskabsforening, skriver	44
Kilder	46
Venskabsbyerne alfabetisk	47

2019 er året, hvor Gladsaxe Internationale Venskabsforening fylder 50 år.

Og det er året, hvor Foreningen Nordens lokalafdeling for Gladsaxe kunne være fyldt 70 år. Både Norden og GIV har haft stor betydning i forbindelse med Gladsaxe Kommunes venskabsbysamarbejde, ligesom en lang række privatpersoner, foreninger, kommunalt ansatte og politikere gennem årene har virket utrætteligt for at knytte tætte bånd til venskabsbyerne.

Båndene var i sin spæde start, da vi fik den første venskabsby, Solna, tilbage i 1952, uløseligt forbundet med borgernes stærke ønske om fred i verden. Verden i 1952 var ikke globaliseret som i dag. At knytte venskabsbånd og besøge hinanden på tværs af landegrænser var en udfordring, både økonomisk og på grund af den kolde krig, der delte øst og vest.

Foreningen Norden, GIV og Gladsaxe Kommune har gennem årene været med til at støtte og arrangere rejser, udvekslinger, foredrag og meget andet, der øger mellemløselig forståelse og understøtter det grundlæggende ønske om fred i verden.

Vi i kommunen ønsker at hædre de mennesker, der gennem årtier har stræbt efter venskaber og fred på tværs af kulturelle, økonomiske og politiske skel. Det gør vi blandt andet med dette hæfte og med en udstilling af billeder og genstande, der fortæller deres lille del af den store venskabsbyhistorie.

Trine Græse

Trine Græse
Borgmester

Tekst: Eva Molin, Gladsaxe Byarkiv

Layout: Jette Klingsholm Larsen, Gladsaxe Kommune

Tryk: Trykt på miljømærket papir af Gladsaxe Kommune

Trykår: 2019

Oplag: 250

Foto til venstre:
Murer Aage Baaring Hansen var medlem af sognerådet fra 1933, sognerådsformand fra 1950 og borgmester 1952-58.

Foto til højre:
Skoledirektør Thorkild Hansen sad i sognerådet 1943-50.

Ved oprettelsen af Foreningen Nordens Gladsaxe-afdeling 29. september 1949 blev han foreningens første formand. Han overlod formandsposten til boghandler Eyvind Uhl ved generalforsamlingen i 1951.

Det startede med en krig eller to, måske endda i virkeligheden tre. Først fik vi to verdenskrige, siden den kolde krig. Verden var af lave. Efter 1. verdenskrig gik Danmark, Norge og Sverige i 1919 sammen om at oprette Foreningen Norden. Foreningen blev siden udvidet til at omfatte Finland, Island, Grønland og Færøerne, og i Gladsaxe fik vi en lokalafdeling i 1949.

Foreningen Norden tog initiativ til Gladsaxes første to venskabsbyer. Foreningen kaldte det for 'nordiske trekantvenskaber' og det var typisk tre ensartede byer, en fra hvert land, der indgik venskabsaftaler. Foreningen Norden foreslog Gladsaxe Sogneråd, at vi fik Solna, som er en forstadskommune til Stockholm, og Ski, der ligger 24 km fra Oslo, som venskabsbyer. Aftalen med Solna kom i hus i 1952 efter to år med afbrudte forhandlinger. Ikke på grund af uvenskab, men fordi Foreningen Nordens Solna-afdeling var under rekonstruktion i 1950-51.

Foreningen Nordens Gladsaxe-afdelings formand, Thorkild Hansen, gjorde ved et bestyrelsesmøde i april 1951 sine utålmodige medlemmer opmærksomme på: 'at Norden-afdelingerne i de andre nordiske lande var langt mere tilbageholdne, end tilfældet er i Danmark'. Venskabsaftalen med Solna blev derfor indgået mellem Foreningen Nordens Gladsaxe-afdeling og Solna-afdeling i marts 1952.

For Gladsaxe Sogneråd var endnu ikke lun på ideen om venskabsbyer. Thorkild Hansen forlod formandsposten i Nordens Gladsaxe-afdeling ved generalforsamlingen i 1951, og boghandler Eyvind Uhl

overtog posten. Han kæmpede videre, hvor Thorkild Hansen havde sluppet, og i april 1952 havde Uhl et møde med sognerådsformand Aage Baaring Hansen og kommunaldirektøren, men resultatet 'var blevet afsløringen af en fuldstændig passivitet overfor alt vedrørende det nordiske samarbejde'. Samarbejdet med Solna blev ikke desto mindre hurtigt intensivt med både foreningsmæssige, kommunale og private kontakter, så da Gladsaxe fik købstadsrettigheder og skiftede fra at hedde et sogn med sogneråd til kommune med kommunalbestyrelse blev sagen omkring Solna som venskabsby sat på kommunalbestyrelsens dagsorden ved mødet 7. oktober 1952. Her blev det vedtaget at Gladsaxe Kommune officielt anerkendte Solna som venskabsby. Da medlemmer af 'styrelsen' (som kommunalbestyrelsen hedder hinsidan) i Solna kom på besøg i Gladsaxe den 17. oktober 1952, blev det derfor et officielt venskabsbyarrangement og det første, der beseglede venskabsalliancen mellem de to kommuner.

24. januar 1955 skrev Ski-afdelingen af Foreningen Norden bådertil Gladsaxe- og Solna-afdelingerne og bad om at indgå i et venskabsbysamarbejde. I november 1955 blev venskabsaftalen med Ski underskrevet af Gladsaxe Kommunes borgmester. Den venskabsaftale var, ligesom med Solna, foreslået af Foreningen Nordens hovedsæde tilbage i 1950. Solnas styrelse var hurtigere end Gladsaxe Kommune til at indgå en venskabsbyaftale med Ski, så i 1955 var presset på Gladsaxe for at udvide med Ski som venskabsby ganske massivt.

Venskabsbyen Solna er Gladsaxes første venskabsby. De to kommuner tegnede kontrakt i 1952.

Det var Foreningen Nordens Gladsaxe-afdeling, der skabte forbindelsen.

Billedet er taget ved Solnas besøg i Gladsaxe 17. oktober 1952.

Fra venstre ses: ukendt, Solnas borgmester, Keld Degenkolv, Thorkild Hansen og borgmester Aage Baaring Hansen. Foto: Fritz Bornkessel.

Borgmester Ole Andersen og Renfrewshire/Paisleys borgmester underskriver venskabsaftale med kun 34 års forsinkelse.

Paisley blev lagt ind under Renfrewshire i 1995, derfor kaldes venskabsbyen skiftevis Paisley og Renfrewshire/Paisley.

Omkring 1970 var borgmester Erhard Jacobsen meget interesseret i, om ikke Gladsaxe kunne finde og købe et forfaldent skotsk slot, der kunne bruges til lejrskole. Ideen viste sig at blive aldeles bekostelig, så den blev aldrig realiseret. Foto: D.S.B. Glasgow.

Venskabsbåndet med Solna Kommune blev yderligere befæstet i 1956, hvor Gladsaxes kommunalbestyrelse godkendte vejnavnene Solna- og Hagavej. Haga er et kongeligt lystslot, der ligger i Solna. Det er her, den svenske kronprinsesse Victoria har sit hjem.

Venskabsbyaftalerne er regulære kontrakter, hvor hver part forpligter sig til en vis aktivitet, som for eksempel at udveksle personale, vise udstillinger om venskabsbyen, formidle kontakt mellem private og/eller foreninger. Nogle byer har vi mest udvekslet kulturelle tilbud med såsom kunststillinger, kor og musik, teater og lignende. Med andre byer har udvekslingen handlet om at lære af hinanden på politisk og/eller administrativt plan. Venskabsbykontrakterne er ikke statiske, men fyldt med tillæg som afspejler udviklingen og ønskerne blandt kommunernes borgere, politikere og medarbejdere.

Venskabsbyer udenfor Norden

Men det med venskabsbyer var ikke kun et nordisk fænomen. Og snart indgik Gladsaxe Kommune venskabsbyaftaler med andre byer. Den første by udenfor Norden var skotske Paisley, som vi fik kontakt til i 1955 og har betragtet som venskabsby siden 1956, men som vi først fik en officiel venskabsbykontrakt med i 1990. I 1962 fik vi Blankenese nær Hamburg og i 1965 Charlottenburg-Wilmersdorf, der er en bydel i det tidligere Vestberlin. I 1966 fik vi vores grønlandske venskabsby Narsaq, og i 1967 blev der underskrevet aftale med Minden, som ligger ved Weserfloden. Split og Koszalin kom også til i 1967. Split lå i det, der dengang stadig hed Jugosla-

vien, men i dag er Kroatien. Koszalin ligger i Polen. Klagenfurt i Østrig blev der underskrevet aftale med i 1969. 1960'erne blev afgjort den periode, hvor vi fik flest venskabsbyer, men det var også i den periode, frygten for en 3. verdenskrig var størst.

Nogle venskabsbyer er gledet ud i løbet af årene, ligesom nye er kommet til. Apeldoorn i Holland var som en del af Wilmersdorfkredsen vores venskabsby fra 1968 til 1992 og igen fra 2008 til 2016, ligesom Biel i Schweiz var vores venskabsby fra 1966 til 1985. Venskabsbykontakten til Biel-Bienne var i sin tid blevet etableret via Det Danske Selskab, men det lykkedes ganske enkelt aldrig at skabe nogen kontakt til den. Ved udgangen af 1985 orienterede borgmester Ole Andersen Gladsaxe Internationale Venskabsforening og ad den vej videre til borgerne, om at samarbejdet i al venskabelighed var ophørt, da begge parter var enige om, at 'papirvenskaber' ikke var meget værd. Londonbydelen Sutton var en af de mange byer, vi fik som venskabsby i 1967, og den er også en del af Wilmersdorfkredsen. Sutton valgte i 2017 ikke længere at bruge midler på officielle besøg, men de private og foreningsmæssige kontakter opretholdes. Blankenese gik ud af venskabsbysamarbejdet på grund af en kommunesammenlægning i 2009.

1970'erne bød på Veszprem i Ungarn i 1973 og Gagny i Frankrig i 1975. Derefter var der stilstand på venskabsbyområdet indtil 1980, hvor vi fik Pirkkala i Finland. 'Venskabsbyarbejdet mellem Pirkkala og Gladsaxe er en del af det øgede samarbejde mellem landene, som Nordisk Råd har anbefalet. Arbejdets formål er at øge interessen for de nordiske lande hos borgerne samt at skabe en bred overbevisning om behovet for samarbejde og udveksling inden for de forskellige områder i kommunerne', står der blandt andet i den venskabkontrakt, som kommunestyrelsens ordførende Risto Koivisto og borgmester Tove Smidth underskrev 8. november 80.

I 1990 indgik Gladsaxe Kommune en venskabsbyaftale med Neubrandenburg i Tyskland, i 1993 med Haabersti i Estland og sidstoptagne venskabsby er Taito, der er en forstad/del af Tokyo, og som vi indgik aftale med i 2000 efter adskillige års uformelt samarbejde i form af besøg og vidensudveksling kommunerne imellem. En venskabsby i Estland var noget, byrådet vedtog at søge allerede i december 1989. Da Gladsaxe Bladet orienterede om Haabersti i januar 1993, stod der blandt andet om samarbejdet, at det 'nok i første omgang vil være ret ensrettet d.v.s. overførsel af danske erfaringer, gode råd og i muligt omfang også bistand til Haabersti, hvis økonomiske situation er ganske anstrengt'. I praksis har især spejdere og diverse kor fra Gladsaxe haft stor gavn af venskabsforbindelsen. Musiklivet i Haabersti blomstrer, og der lægges stor vægt på sang og musik allerede i skolen.

*Her underskrives venskabs-
byaftalen mellem Pirkkala
og Gladsaxe af borgme-
strene fra de to kommuner.*

*Fra Gladsaxe er det Tove
Smidth, og fra Pirkkala er
det Risto Koivisto.*

Foto: Gladsaxe Bladet.

Fra omkring 1980 og indtil 2000 var der i øvrigt også tale om, at vi skulle have en italiensk venskabsby, nemlig en by, der hedder Tavarnelle Val Di Pesa nær Firenze, men det gled ud i sandet. Det var en by, der havde været på tale i flere omgange i Wilmersdorf-kredsen, og det var især Gagny, der pressede på. Gagny havde været venskabsby med Tavarnelle Val Di Pesa siden 1966, og så gerne byen optaget i Wilmersdorf-kredsen. Hverken Gladsaxe eller de øvrige i Wilmersdorf-kredsen var dog synderligt interesserede. Italienerne talte helst kun italiensk, og selvom det ikke ligefrem er et krav, der er nedfældet på papir nogen steder, er det helt klart normen, at uanset hvor i verden vores venskabsbyer i øvrigt er placeret, så skal kommunikationen med dem helst kunne foregå på ét af hovedsprogene: engelsk, tysk eller fransk.

Danmark i Europa – en lyngennemgang

I kølvandet på 2. verdenskrig var de fleste mennesker enige om, at krig var verdens værste scenario og den dårligste løsning på problemer og udfordringer mennesker såvel som lande imellem. Kort efter krigens ophør blev FN, altså Forenede Nationer, derfor stiftet. Danmark blev medlem nummer 50 på stiftelsesdagen 24. oktober 1945. Men udviklingen gik i retning mod endnu en krig, og den skulle vise sig at blive kold. Sovjetunionen og USA blev kernemodstanderne i den kolde krig, og hvad skulle Danmark gøre for at undgå sovjetisk invasion? Politikerne forhandlede først om en skandinavisk forsvarsunion, men de forhandlinger kuldsejlede i begyndelsen af 1949, og Danmark blev i stedet en del af den nyoprettede Atlantpagten i april 1949. Atlantpagten blev senere samme år omdøbt til NATO.

Den kolde krig, som blev den overordnede betegnelse for de voldsomme spændinger mellem især USA og USSR (Sovjetunionen) efter 2. verdenskrig, var værst i årene 1948 til 1962, men reelt opførte den først i slutningen af 1980'erne, hvor det første skridt blev, da USSR i 1985 indførte Glasnost, og dernæst i 1989 hvor Berlinmuren faldt. I den periode blev EF oprettet i 1957. EF, det Europæiske Fællesskab, var egentlig tænkt som et økonomisk fællesskab, som skulle få de europæiske landes økonomier på fode efter krigen. Danmark blev medlem 1. januar 1973. EF udviklede sig til EU, som har langt mere vidtrækkende beføjelser overfor medlemsstaterne end blot de oprindelige økonomiske. Samtidig står verden endnu engang midt i krige og kriser ad libitum, hvor især Mellemøsten og det afrikanske kontinent er hårdt ramt, verden oplever terror, fattigdomsflygtninge, 'almindelige' flygtninge, global opvarmning, naturkatastrofer og meget andet.

Til krig mod krig

Efter to verdenskrige og en kold krig samt diverse andre krige såsom Vietnam- og Koreakrigene, var der massiv tilgang til foreninger, der ville FRED! Godt nok kom Foreningen Norden først til Gladsaxe i 1949, men til gengæld fik foreningen hurtigt mange medlemmer. Foreningen, hvis lokalafdeling indtil 2018 dækkede både Gladsaxe og Herlev, arbejder for gensidig forståelse i Norden efter mottoet: kendskab giver venskab. 1. april 1966 gik Gladsaxes kommunalbestyrelse så vidt, at vi fik et lokalt Europaudvalg med senere borgmester Tove Smidth som formand. Europaudvalget var i funktion indtil 1982, derefter var der en pause, og så genopstod udvalget i perioden 1986-1989. På græsrodsniveau havde foreningen Ungdommens Europabevægelse en afdeling i Gladsaxe, ligesom vi en periode fra 1986 til 90 havde Gladsaxekomiteen for fred i frihed.

I biblioteksregi blev der oprettet et internationalt sekretariat, hvor der var hele tre fuldtidsbeskæftigede, da venskabsbysamarbejdet var på sit højeste. Efter at Europaudvalget havde været i funktion i en valgperiode, flyttede sekretariatet over på rådhuset. Sekretariatet har flyttet lidt frem og tilbage mellem rådhus og bibliotek, men har de seneste mange år hørt under Byrådssekretariatet og ligget på Gladsaxe Rådhus. Gladsaxe Kommune nåede i årene lige efter årtusindskiftet sit højeste antal venskabsbyer, nemlig 17. I dag har vi 16 venskabsbyer, efter at først Blankenese og siden Apeldoorn trak sig. Se forklaring i faktaboksen på side 42.

Venskabsbysamarbejdet var, indtil Gladsaxe Internationale Venskabsforening (herefter forkortet GIV) opstod, drevet som et rent kommunalt initiativ, når det gjaldt broderparten af venskabsbyerne, nemlig alle dem udenfor Norden. GIV arbejder for mellemfolkelig

I august 1980 kom 14 unge roere og deres leder, Heinz Lück, fra Minden på besøg hos Bagsværd Roklub i en lille uges tid. Programmet stod på en blanding af roning på Bagsværd Sø og turstture rundt i Gladsaxe og København. Bagsværd Roklub havde og har et trekantsamarbejde med Minden og Wilmersdorf, hvor de gensidigt besøger hinanden. Trekantsarbejdet med Minden og Wilmersdorf er en del af Gladsaxe Kommunes venskabsbysamarbejde, og i dette tilfælde er det på det forenings- og borger-niveau, som kommunen lige fra begyndelsen ønskede og vægtede så højt.

På billedet står borgmester Tove Smidth og Heinz Lück flankeret af de deltagende unge mennesker fra henholdsvis Bagsværd Roklub og Mindens roklub.

forståelse på en international platform og er stiftet for at: fremme international forståelse og samkvem. Det er GIV, der er denne artikels hovedemne, selvom der bliver draget paralleller til andre foreninger og kommunens politiske ledelses initiativer.

Højgård – Gladsaxes Europahus

Både Ungdommens Europabevægelse, Foreningen Norden, kommunen og GIV manglede et sted, hvor udenlandske gæster kunne mødes, eventuelt bo og inviteres til seminarer med mere. Gladsaxe Kommune havde i 1963 købt Højgård i Bagsværd. Højgård har en lang og fornem historie, men på det tidspunkt, hvor kommunen overtog bygningerne, var gården med tidligere borgmester Tove Smidths ord i Historisk-topografisk Selskabs årsskrift fra 1983 i 'en gruelig tilstand, usandsynligt snavset og ulækker'. Det var stadsarkitekt Erik Nilsson, som så mulighederne i stedet, og restaureringen af ejendommen begyndte i 1968. Da kommunen overtog, hørte der fem avlsbygninger til hovedhuset. Kun den ene fik lov at overleve. I 1969 blev det besluttet at indrette stedet til Europahus.

Forud for den beslutning var gået adskillige forhandlinger med DAB, altså Dansk Almennyttigt Boligselskab, omkring eventuel leje af værelser i enten kollektivhuset Høje Søborg eller i Værebros beboerhotel, hvor der fra 1967 var 12 enkeltværelser og 5 dobbeltværelser samt mulighed for ekstra opredning i to af værelserne, men til gengæld ikke var noget funktionelt cafeteria før i 1968. Høje Søborg udgik af betragtningerne, da tilbagemeldingen fra DAB lød på, at der højst var mulighed for at leje et dobbelt- og

et enkeltværelse, og at standarden i de to værelser var 'ret ringe'. Desuden havde Europaudvalget taget kontakt til Turistforeningen for Danmark angående et samarbejde med turistforeningens værelsesanvisning på hovedbanegården. Samtidig blev der indrykket annoncer i de lokale aviser, hvor der blev efterlyst borgere, der havde lyst til at lægge hus til privat indkvartering. En familie, der påtog sig at huse en eller flere gæster fik en godtgørelse på 18 kroner pro persona pr. nat. Prisen inkluderede gæstens ret til et værelse med seng og rent sengetøj, men ingen mad.

Gladsaxes Europahus, som stadig kaldes Højgård, blev indviet i 1971. At en kommune havde et Europahus til mellemfolkelige aktiviteter blev en ganske naturlig del af det venskabsbyarbejde, som mange store danske og udenlandske kommuner deltog i som en naturlig forebyggende indsats mod krig. Ombygningen af Højgård til Europahus tog dog så lang tid, at det blev en stående vittighed blandt Venskabsforeningens bestyrelse og medlemmer at sige: 'nu er Højgården snart færdig'. Men da det omsider var færdigt, sagde foreningens formand, Arne Hermann, at 'vi glæder os til at benytte denne både smagfulde og praktiske ramme om kommunens internationale arbejde'.

I sommeren 1970 havde Sutton inviteret fem deltagere fra Gladsaxe med til et europæisk seminar. Tre fra kommunen og to fra Venskabsforeningen deltog. Det førte til, at Gladsaxe Kommune i 1971 foreslog GIV, at den tog initiativ til at folk fra Sutton kunne komme her til. Det blev derfor gæster fra Sutton, hvis International Friendship Association havde været en væsentlig inspirationskilde for vores egen venskabsforening, der fik lov at indvie Højgård som Europahus i maj 1971.

Englænderne var begejstrede over indkvarteringen, og lokalerne fungerede fint til de fleste af arrangementerne, men GIV måtte bagefter konkludere, at fremover skulle man nok ikke være over 80 mennesker i huset til spisning på én gang. Spise- og mødelokale kunne godt nok slås sammen, men så mange mennesker var i overkanten af, hvad huset kunne rumme. Kommunens og brandmyndighedernes officielle grænse for antallet af mennesker på Højgård var 40! Efter ombygningen i 2002 er hovedbygningen endda kun godkendt til 24.

Annekset på Højgård blev færdigindrettet i løbet af 1972. Da det kunne åbnes, var der plads til op til 26 overnattende gæster i ejendommen. I 2002 blev Højgård renoveret igen, så i dag er der plads til 17 overnattende gæster. Det kostede nogle sengepladser at få indrettet ejendommen med separate badeværelser til hvert værelse. I dag er der fire dobbeltværelser i hovedhuset og plads til yderligere ni personer i annekset.

Højgård ligger på Bagsværd Hovedgade 274-290.

Kommunen bruger gården til venskabsbyaktiviteter samt såvel privat som kommunal møde- og kursusvirksomhed. Al den jord, der engang hørte til gården er i dag udstykket. Eneste undtagelse er skoven, der tidligt blev fredet og solgt til Staten i 1866.

Her ses Venskabsforeningens bestyrelse fotograferet udenfor Højgård omkring 1990.

Fra venstre står: Åse Jacobsen, Lizzie Nielsen, Carl Jacobsen, Bent Andersen, Ketty Dahl Jensen, ukendt herre, Arne Hermann, ukendt dame, Ernst V. Rasmussen og Ole Grell.

Foto: Erik Starup.

Eksperimenter og gode forsætter

GIVs arbejde rettede sig ikke kun mod venskabsbyerne. I 1971 tog foreningen kontakt til den dansk-pakistanske forening, hvor en stor del af Gladsaxes gæstearbejdere var medlemmer. Der blev holdt internationale festaftener, masser af velbesøgte foredrag, afholdt fotokonkurrencer (det var dias, deltagerne skulle aflevere), lavet julehyggeaftener og storslåede nytårsfester for medlemmerne og meget mere.

Et væsentligt formål med Venskabsforeningen var at lave venskaber på tværs af alle skel, hvad enten de var politiske, religiøse, kulturelle eller noget helt fjerde. Det var derfor også naturligt nok, at der på Venskabsforeningens generalforsamling i 1971 blev spurgt, om foreningen eller rettere Gladsaxe Kommune kunne få en venskabsby i DDR, altså i Østtyskland. Det ville både forening og kommune rigtig gerne, og Venskabsforeningen foreslog Neubrandenburg, fordi den var venskabsby med Koszalin, og så kunne man i bedste 'Norden-stil' lave et trekantsamarbejde, eftersom vi jo allerede havde Koszalin som venskabsby. Anmodningen fra GIV om Neubrandenburg blev gentaget i 1980, men faktum er, at det tog 19 år, at forhandle sig frem til denne særlige trekantrelation!

Første gang det lykkedes GIV at arrangere en Berlintur, hvor deltagerne også fik lov at komme ind i Østberlin, var i 1982. Det var en tur arrangeret i samarbejde med Gladsaxe Bladet. GIVs første helt selvstændigt arrangerede tur, der omfattede besøg i Østberlin, var i 1986. Østtyskland var næsten hermetisk lukket frem til murens fald

i 1989, og først 14 dage før DDR blev opløst som selvstændig stat og genforenet med resten af Tyskland, blev venskabsaftalen med Neubrandenburg underskrevet. Gladsaxe havde således en venskabsby i DDR i 14 dage.

I 1972 fremsatte det konservative kommunalbestyrelsesmedlem Lars Abel forslag om at udvide med en venskabsbykontakt til en sovjetisk by. Det var der dog ikke enighed om i kommunalbestyrelsen, så forslaget faldt.

Det var svært at holde kontakt med venskabsbyer i østeuropa. Veszprem blev vores venskabsby i 1973, men først i 1987 blev der arrangeret en tur til Ungarn. Ikke af GIV, men af Dansk-Ungarsk Selskab, som tilbød et antal medlemmer af GIV at deltage i den 10 dage lange bustur, som på 6. og 7. dagen omfattede besøg i Veszprem. GIVs egen første tur til Veszprem kom i foreningens 35 års jubilæumsår og blev en stor succes, selvom GIVs deltagere måtte erkende, at der var temmelig stor forskel på, hvad Veszprem både som kommune og på privat basis tilbød sine gæster i forhold til, hvad vi i Gladsaxe var vant til at yde i modsatte retning. GIVs anden tur til Veszprem var i 2015.

Tove Smidth, som var initiativtager til Veszprem som venskabsby, fortæller, at hun og hendes mand tog direkte kontakt til den ungarske ambassade for at høre, om der var muligheder for venskabsbykontakt til en by i Ungarn. Og det var ambassaden, der derefter formidlede kontakten til Veszprem. Det skete allerede i sommeren 1972. Men kontakten til Veszprem blev aldrig tæt på samme måde

I storebededagsferien i 1982 drog Gladsaxe Bladets rejsegruppe til Berlin. Gladsaxe Bladet og GIV arrangerede i mange år læserrejser til kommunens venskabsbyer.

Rejsen i 1982 blev ekstra mindeværdig, fordi det var første gang, en gruppe fra GIV og Gladsaxe Bladet fik tilladelse til at besøge østberlin og se Berlin fra begge sider af muren.

Her er det Yrsa Köhler fra Mørkhøj, der trodser alle forhindringer på Friedrichsstrasse ved Checkpoint Charlie.

Foto: Jørgen Olsen.

som kontakten til Koszalin, selvom kontraktmålene byerne imellem blev overholdt de første par år. Ungarerne var høflige og venlige, men lidt lunkne i forhold til det med venskabsbysamarbejdet, så derfor kom der aldrig i Toves tid som borgmester den store udveksling med Veszprem.

Fra kampvalg til frygt

De fleste kender fornemmelsen. Om det er til et møde i børnenes skole eller daginstitution, i koret eller boligforeningen, man dukker pligtskyldigt op til det indkaldte møde eller generalforsamlingen, men håber virkelig, at en anden dribler afsted med bolden og tager den ledige bestyrelsespost, så man selv kan gå hjem med fred i sjælen. Det er rart at være med, men hvis man nu bøjer hovedet på de helt rette tidspunkter, så undgår man måske behændigt at blive valgt til en eller anden tidrøvende bestyrelse eller gruppe.

Sådan var det ikke til GIVs generalforsamlinger. Her var der debatter og kampvalg. Alene på den stiftende generalforsamling, som var indkaldt torsdag den 30. oktober 1969 gik bølgerne så højt, at mødet trak ud til et pænt stykke over midnat. Og der var afgjort kampvalg. For der var politik i foreningen. Ikke egentlig parti-politik, men alligevel. Socialdemokratiet mente, at de burde have formandsposten, de konservative mente, de var rette bærere af formandskasketten. Efter fem timers intens diskussion om dette såvel som hele grundlaget for foreningen og vedtægterne, meldte Arne Hermann, der var blandt initiativtagerne til foreningen, sig som mulig forligskandidat. Han var hverken socialdemokrat eller konservativ, men radikal, og dermed måske lige præcis den rette konfliktmægler i den sag? Det enedes de efterhånden få tilbageværende potentielt nye medlemmer af foreningen om, og dermed blev foreningen formelt stiftet 31. oktober 1969, men den har valgt at bruge 30. oktober som jubilæumsdag. På grund af de vilde diskussioner på stiftelsesdagen måtte Venskabsforeningen den første tid leve med, at folk i spøg kaldte den for Uvenskabsforeningen.

De fire initiativtagere til GIV var: Arne Hermann, Birgit Fjelde, Tyge Ottesen og Mogens Pilegaard. Tyge Ottesen måtte se sig overhalet af andre kandidater til den første bestyrelse, der foruden Arne Hermann kom til at bestå af Gunnar Kongstad Kristensen, Frank Asmussen, Nina Lau, Mogens Pilegaard, lektor Jørgen Olsen (ikke at forveksle med den mangeårige redaktør af Gladsaxe Bladet) og Birgit Fjelde. Der var i alt opstillet tolv kandidater til de seks bestyrelsesposter.

Arne Hermann gjorde sig fra start til talsmand for, at venskabs-samarbejdet burde række ud over Europa og mente i samme forbindelse, at kommunens Europaudvalg burde hedde Internationalt Udvalg. Det sidste kom aldrig til at ske, men til gengæld blev Europasekretariatet ved indlemmelsen af Taito som venskabsby i 2000 omdøbt til Internationalt Sekretariat. I dag varetager foreninger og forvaltninger selv det meste af venskabsbykontakten, men vi har stadig et Internationalt Sekretariat med en dygtig og engageret medarbejder, som blandt andet varetager arrangementerne i forbindelse med de officielle besøg venskabsbyerne imellem.

Siden den turbulente stiftende generalforsamling, hvor der var kampvalg, har der altid været nok, der frivilligt stod frem og ville tage en bestyrelsespost i GIV. Et par gange har generalforsamlingerne været ekstra heftige, fordi en samlet bestyrelse har valgt at gå af i protest mod formanden. I 2005 var der endnu engang kampvalg, for både den radikale Lis Smidsholm og den konservative Lars Abel ønskede en ledig bestyrelsespost. Vinderen blev Lis Smidsholm.

Fra kommunens side har GIV siden sin stiftelse i 1969 haft to kommunalbestyrelses-/byrådsmedlemmer siddende med i bestyrelsen. Den ene af disse bestyrelsesposter gik i årtier til Lars Abel, som dermed har været aktivt bestyrelsesmedlem og siden 2009 formand for GIV næsten alle 50 år.

Gladsaxe Venskabsforening holdt 35 års jubilæum i oktober 2004 på Højgård i Bagsværd.

Her ses bestyrelsen.

Forrest fra venstre: Edith Hertz, Annelise Nilsson, Bent Andersen, Ole Brage. Bagest fra venstre: Jørgen Abildstrøm, Arne Hermann, Hjejl Resen-Steenstrup, Jørgen Holst-Nielsen.

Foto: Kaj Bonne.

Da GIV fyldte 15 år i 1984, lavede Søborgs Hjerte og GIV et fælles fremstød under mottoet: Søborgs Hjerte ønsker tillykke.

Søborgs Hjerte er en forening for butikkerne langs Søborg Hovedgade. Søborgs Hjerte og GIV fik hjælp fra Europasekretariatet, og Gagny, Minden, Wilmersdorf og Sutton havde sendt plakater, bøger, flag mv til udsmykning af forretningerne langs hovedgaden.

Festlighederne foregik 2.-3. november, og kommunen opsatte en international flagallé i stedet for den traditionelle Dannebrogsgade, som bruges ved valg, på grundlovsdagen, 4. maj osv.

Her står GIVs formand, Arne Herman, til venstre, og Aktivbankens bestyrer til højre og udsmykker bankens vindue i dagenes anledning.

Rejser og arrangementer

At give en komplet oversigt over GIVs rejser, møder, arrangementer, udstillinger med mere giver ingen mening, så her kommer et lille udpluk, som kan vise lidt af spændvidden. Den første rejse gik til hollandske Apeldoorn i bededagsferien 1970. Der var budgetteret med privat indkvartering og fire intensive oplevelsesdage i selskab med frivillige og politikere fra venskabsbyen. Efter Apeldoorn fik GIV besøg fra Wilmersdorf, og i slutningen af året var det medlemmer af GIV, der rejste til Minden. I 1971 lagde GIV ud med en rejse til Blankenese, i 1972 gik årets store rejse til Klagenfurt. I løbet af de første ti år blev der arrangeret 1-2 rejser om året, ligesom der var talrige genbesøg fra vores venskabsbyer. Men når det er sagt, så kan en optælling også vise, at der var ubetinget størst gensidig aktivitet mellem Apeldoorn, Wilmersdorf, Minden, Sutton og Blankenese. Snart blev det helt fast, at GIV lavede én medlemsrejse pr år.

Udover GIVs egne medlemsrejser har foreningen haft utallige genbesøg fra andre venskabsbyer, ligesom GIV og Norden i mange år var repræsenteret med to deltagere, når kommunen havde officielt besøg fra én af venskabsbyerne. Norden deltog dog kun, når det var en af de nordiske venskabsbyer, der aflagde visit. GIV har sammen med kommunens Internationale Sekretariat rådet og vejledt skoler, spejdere, idrætsforeninger, sangkor, lærere, pædagoger og mange andre, unge som ældre, der ønskede at rejse til en venskabsby og få en personlig kontakt på stedet. Eller som blot ønskede gode råd og

vejledning om, hvad der i særlig grad var værd at se ud fra personens eller foreningens interesser i øvrigt. Venskabsbysamarbejdet har aldrig KUN været for politikere og embedsmænd på rådhuset, men før GIV blev stiftet, var der nok en slagside til den formelle kontakt på højeste niveau.

GIV har også altid arrangeret et utal af foredrag for sine medlemmer. I broderparten af foreningens i 2019 50-årige historie har der været medlemsarrangementer af én eller anden art cirka otte gange om året, ligesom foreningen altid har haft nært samarbejde med Gladsaxe Bibliotekerne og stået bag adskillige udstillinger på især hovedbiblioteket. Bestyrelsesmedlemmerne har altid rejst endnu mere end de øvrige medlemmer, da de fx har deltaget i eller lagt hus til de årlige konferencer i Wilmersdorf-kredsens venskabsforeninger.

Men trods GIVs mange gode intentioner var og er det vanskeligt at engagere almindelige borgere uden foreningstilknytning i venskabsbyarbejdet. Ligesom det i løbet af 1980'erne blev stadig sværere at engagere nye byrådsmedlemmer. Det gik endda at få besat de to politiske bestyrelsesposter i GIV, men generelt daledede interessen blandt nyvalgte politikere. I en artikel i Gladsaxe Bladet 30. juni 1987 foreslog den konservative Lars Abel, at der kunne laves en slags faderskabsordning, 'hvor hvert enkelt kommunalbestyrelsesmedlem tog sig af en bestemt venskabsby - også med henblik på at få tanken spredt i videre kredse. For uden den bredest mulige basis har venskabsbyarbejdet ingen mening'.

I 2005 tog Edith Hertz fra GIVs bestyrelse initiativ til at oprette et sangkor i GIVs regi. Det blev vokalgruppen Sangsvalerne med Erling Krog som leder og Ida Krog, som er tidligere byrådsmedlem og uddannet koncertsangerinde, med til at holde kammertonen. Koret sang blandt andet til GIVs egne arrangementer, og sang i flere år for ved den månedlige fællessang, der indleder ethvert byrådsmøde i Gladsaxe. Koret nedlagde sig selv i februar 2018, og sang sin svanesang ved byrådsmødet i april samme år.

Hvordan blev venskaberne indgået?

Venskabsbysamarbejdet var en bevidst måde at forsøge at danne broer og venskaber på tværs af både landegrænser og de usynlige grænser mellem øst- og vestbloklandene. Landene var isoleret fra hinanden med et jerntæppe, som fandtes i folks bevidsthed og i den virkelige verden i form af indrejseforbud og benhårde visumregler landene imellem, alt efter om den rejsende blev opfattet som en potentiel ven eller fjende.

Sangkoret Svalernes svanesang ved byråds-mødet i april 2018. Foto: Kaj Bonne.

De første venskabsbyer var som nævnt nordiske, men da Danmark som helhed orienterede sig mod dels NATO dels EF, var det naturligt at de i alt 42 danske kommuner, som i venskabsbytankens storhedstid i 1960'erne og 70'erne arbejdede med venskabsbyer, også udvidedes til at omfatte resten af Europa. I en opgørelse fra Danske Kommuner nr. 11, 1987 kan man læse, at danske kommuner og amter samlet set havde 562 venskabsbyaftaler, hvoraf de 452 lå i norden, de 88 i Vesteuropa, mens østlandene tegnede sig for 16, USA for 4 og Israel for 2. Aalborg var den eneste kommune med flere venskabsbyer end Gladsaxe, nemlig hele 20.

I Gladsaxe mente vi, at det var vigtigt med byer på begge sider af jerntæppet. Og vores venskabsbyer måtte gerne have en vis lighed med Gladsaxe.

Opfordringerne om at indgå venskabsbyaftaler kunne komme fra mange forskellige sider. Det var bestemt ikke kun politikernes forslag, der blev hørt. Det var som allerede nævnt Foreningen Nordens Gladsaxe-afdeling, der foreslog Solna og Ski. Biel var, som allerede nævnt, blevet foreslået af Det Danske Selskab. Det Danske Selskab var oprettet i 1940 og Wikipedia fortæller os hvorfor, nemlig: 'med det formål at skabe gensidig forståelse gennem oplysning om Danmark og udveksling af kultur, ideer og erfaringer mellem Danmark og andre lande'. Det Danske Selskab eksisterer i bedste velgående den dag i dag. Det skiftede godt nok navn til Det danske Kulturinstitut i 1989, og har siden 2016 kort og godt heddet Dansk Kulturinstitut.

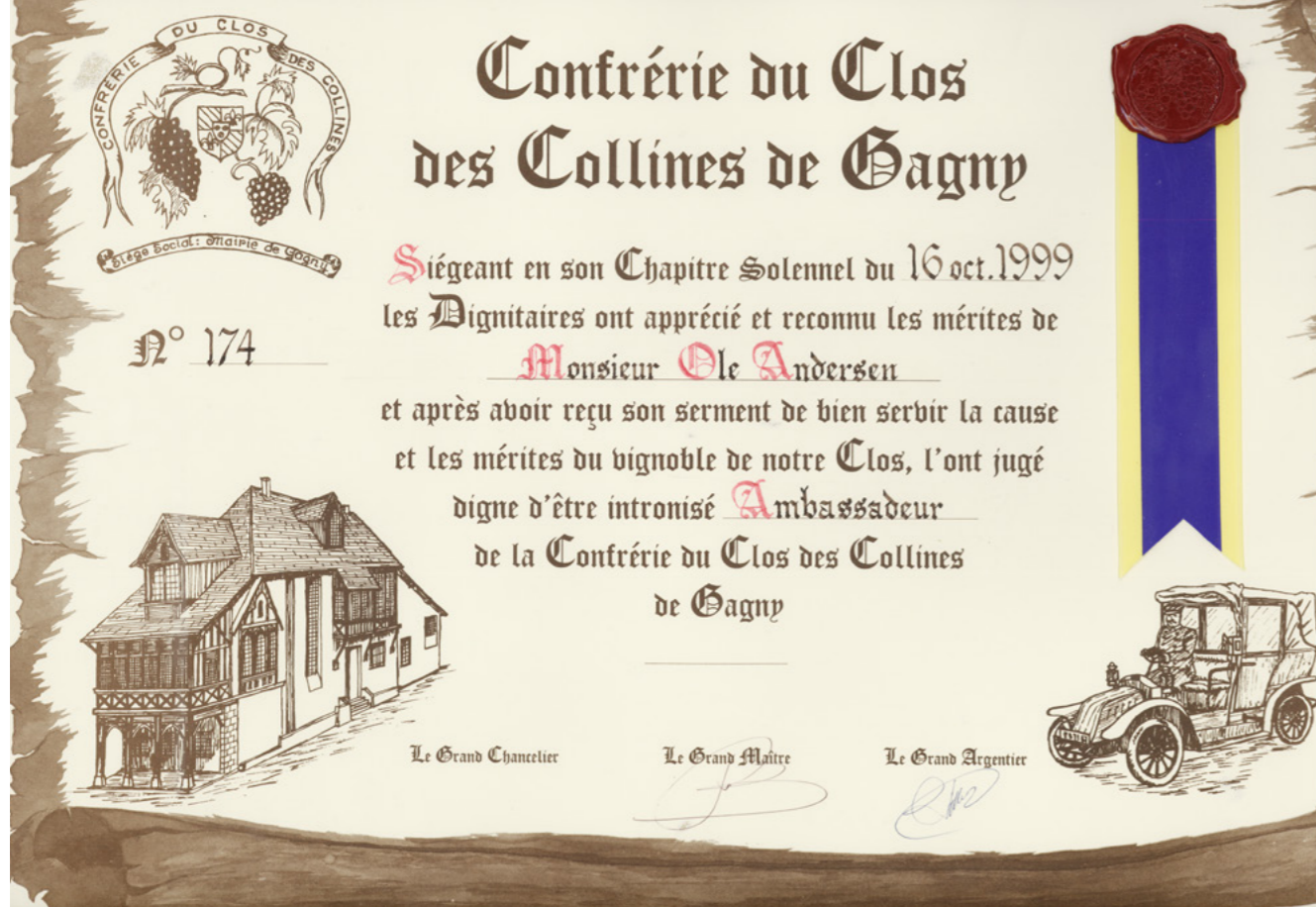
Da Taito i 2000 blev venskabsby, var det ikke mindst et ønske fra Novo Nordisk, som dermed blev opfyldt. Og Minden var måske ikke ligefrem Gladsaxe Håndværkerforenings forslag, men det blev hurtigt til, at det var håndværkerforeningen, der havde de stærkeste forbindelser til Minden.

Men meget ofte var det dog én venskabsby, der foreslog en anden. Kigger man på listen over Gladsaxes venskabsbyer, er der derfor mange sammenfald, hvis man samtidig kigger på lister fra de øvrige venskabsbyer. Trekanter, firkanter og sekskanter var normalen. Vores trekant med Solna og Ski har siden 1980 været en firkant, fordi finske Pirkkala nu også er deltager. Koszalin, Gladsaxe og Neubrandenburg blev en trekantrelation i 1990. Det var Wilmersdorf, der fik Gladsaxe til at indlede samarbejde med både Minden og Sutton, og det var Wilmersdorf og Minden, som flere gange foreslog Gagny som venskabsby i Wilmersdorfkredsen.

Gagny ligger i nærheden af Paris og er en kommune, som i lange perioder har været ledet af folkevalgte fra kommunistpartiet. Dét var ikke noget, daværende borgmester Erhard Jacobsen brød sig om. Han undslod sig gang på gang, når Gagny blev foreslået som venskabsby. Et var at være venner med kommunistisk ledede byer på den anden side af jerntæppet, men at være venner med en by, hvis borgere helt frivilligt havde valgt en kommunistisk ledelse var lige eksotisk nok. Men Erhard valgte folketinget i 1973, og Tove Smidth blev ny borgmester. Gagny blev officielt optaget i Wilmersdorf-kredsen i 1974, og blev nævnt første gang i et referat i Glad-

Ved et stort nordisk møde i Ski i maj 2010 deltog flere fra Gladsaxe. Her ses den danske delegation.

Fra venstre: Minna Olsen, Serdal Benli, daværende borgmester Karin Søjberg Holst, Hans H. Jensen, Cheri Mae M. Williamson, Katrine Skov, Trine Henriksen, nuværende borgmester Trine Græse, Marius Ibsen og Kristian Niebuhr. Foto: Thine Buch Laursen.

Ole Andersen blev borgmester i Gladsaxe efter Tove Smidth. Han var også stærkt engageret i venskabsbyerne.

Her ses et diplom, som borgmesteren fik overrakt af borgmesteren i venskabsbyen Gagny, da han 16. oktober 1999 blev udnævnt til ambassadør. I forbindelse med diplomet fik han også en 'ambassadørkæde'. Både diplom og kæde befinder sig i dag på Gladsaxe Byarkiv. Fotograf ukendt.

saxe Bladet efter Wilmersdorf-kredsens borgmesterkonference i Berlin i oktober 1974. I 1975 underskrev Gladsaxe, som den sidste by i Wilmersdorfkredsen, venskabskontrakt med Gagny.

Det kan lyde som om, det var Tove Smidth, der egenhændigt fik hentet Gagny hjem til Gladsaxe som venskabsby. Faktum var dog, at der altid har været vetoret i kommunalbestyrelsen/byrådet, når det gjaldt valget af nye venskabsbyer. At Tove Smidth som forholdsvis nybagt borgmester kunne komme hjem med Gagny som venskabsby i 1975, skal derfor snarere læses sådan, at det var Erhard Jacobsen, der indtil da havde nedlagt veto mod at optage byen som venskabsby, mens alle andre i kommunalbestyrelsen sagde ja. Når det gælder Gladsaxe Kommunes venskabsbyer har der til enhver tid været fuldstændig enighed blandt de folkevalgte politikere, når en ny by blev optaget.

Narsaq – en historie for sig

At Narsaq blev vores venskabsby, skyldtes i høj grad Socialdemokratiet i Mørkhøj. De havde en tradition for at afholde en stor årlig fest i Mørkhøj Skoles aula, og overskuddet gik til et humanitært formål. I 1963 var det den hastigt voksende by Narsaq, som var udpeget til at modtage støtte til en ungdomsklub. Festen blev en succes. Grønlænderne fik mere end 12.000 kroner, og de første kontakter mellem Gladsaxes og Narsaqs politikere blev etableret. I 1964 kom der for første gang grønlandske børn til Gladsaxe på et længerevarende ophold. Det blev et arbejde, som den nystartede Lions Club i Bagsværd straks gik ind i. På et møde i Narsaq-

komiteen 14. februar 1964 står der: 'For Lions Klubben mødte E.H. Mathiesen, Timming og Tornbo samt Carl Nielsen. Man drøftede et arrangement hen på foråret for at skaffe midler til arbejdet i Grønland, og der var enighed om, at kræfterne skulle forenes, men at Lions klubben skulle stå for arbejdet – i hvert fald ud ad til.'

I 1966 står der i Narsaq-komiteens forhandlingsprotokol, at 'det omtaltes, at Lion Club Bagsværd nu på 2det år ved samarbejde med Stig Guldberg inviterer børn fra Grønland på et 3 måneders ophold her. Det aftaltes, at vi fra næste år prøver at få børn fra Narsaq her til og lader Guldberg starte et nyt sted'.

Stig Guldberg var født i København i 1916. Han mistede sin venstre underarm og højre hånd i en sprængningsøvelse i 1947. Fra 1950 og til sin død i 1980 rejste han penge til, at handicappede børn kunne komme på sommerlejr i Danmark eller andre europæiske lande. Lions Club og Gladsaxes Narsaq-komite havde støttet Stig Guldbergs arbejde med at sende grønlandske børn på tremåneders ophold i Danmark indtil 1966, men fra 1967 koncentrerede Gladsaxe alle sine ressourcer på Narsaq og Narsaqs børn.

Kontakterne mellem Lions Club Bagsværd (og siden også Søborg) og Narsaq blev derfor meget tætte. Siden ebbede de omfattende og langvarige besøg ud, men fra begyndelsen af 2000-tallet blev de genoptaget i mindre skala med Gladsaxe Kommune som vært for

1. juli 1980 havde Narsaq 150 års byjubel, og i den anledning havde Gladsaxes borgere samlet ind til en borgmesterkæde udført af vores lokale kunstner og guldsmed Poul E. Uhlig i sterlingsølv og emalje.

Her overrækker borgmester Tove Smidth kæden til Narsaqs borgmester, Agnethe Nielsen.

Borgmesterkæden var dog ikke kun fra Gladsaxe, men en fællesgave fra Gladsaxe, Apeldoorn, Minden, Gagny, Sutton og Wilmersdorf.

Narsaq blev i 2009 lagt sammen med Qaqortoq og Nanortalik til kommunen Kujallaq med hovedsæde i Qaqortoq.

Borgmesterkæden er derfor i dag udstillet på det lokale museum/kulturhus i Narsaq, som hedder A21. Foto: Svend Nielsen.

Grønlandske børn fra Narsaq på besøg i Gladsaxe i 1970.

Her ses borgmester Erhard Jacobsen med Dorthe Carlsen.

Foto: Gladsaxe Bladet.

en gruppe grønlandske elever, som skulle være her i nogle uger, hvorefter en gruppe danske elever skulle til Narsaq på et kortere besøg. Efter genoptagelsen af besøg af grønlandske børn, er det ikke længere Lions Club Gladsaxe, som står for det praktiske arrangement, men Gladsaxe Kommune.

Lions Club er måske mest kendt blandt søborgenserne, fordi Lions driver en stor genbrugsbutik på Søborg Torv. Lions Club etablerede sig i henholdsvis Søborg og Bagsværd i 1966 og 1964. I 2008 slog de to klubber sig sammen til Lions Club Gladsaxe. Lions hjælper økonomisk gennem donationer. Mottoet er: We serve.

Udover besøg af grønlandske børn, arrangerer Gladsaxe Kommune jævnligt tilbagevendende Narsaq-uger, ligesom vi har en tradition, hvor vi siden 1966 hvert år har sendt et juletræ til Narsaq. Træet var i starten på 10 meter, men lavpraktiske hindringer har med tiden reduceret træets højde til cirka det halve. Det er sket et par gange, at det store træ knækkede under transporten. Det er også sket, at træet nåede frem, men at de grønlandske vinterstorme i stedet fik knækket det, og dermed reduceret højden. Men først og fremmest er det bekosteligt at fragte et træ til Grønland. RAL = Royal Arctic Line (tidligere Kongelig Grønlandske Handel) fragtede i årtier træerne fra Ålborg til Grønland ganske kvit og frit. Og da RAL ændrede maxhøjden, blev træerne kortere. Nu har RAL røde tal på bundlinjen, så fra og med sidste år, var de nødt til at tage betaling for fragten til de mindre byer og bygder. Og Narsaq i Kommune Kujallaq regnes af RAL for en mindre by. Gladsaxe Kommune foreslog tilbage i 1975 at konvertere det årlige juletræ

Siden 1966 har Gladsaxe hvert år sendt et juletræ til Narsaq.

Billedet her er taget ved den officielle juletræstænding på torvet i Narsaq 4. december 2001.

Fotograf ukendt.

til en gave til hvert eneste barn i byen. Borgmester Agnethe Nielsen svarede: 'Julen og dermed juletræet fra Gladsaxe er en glædelig årlig tilbagevendende begivenhed, og det er vor opfattelse, at juletræet foruden at være blevet en fin tradition også i befolkningens bevidsthed er blevet udtryk for det gode samarbejde og den forståelse, der består mellem Gladsaxe Kommunes borgere og borgerne i Narsaq. Det vil således være et meget stort savn i fald juletræet ikke kommer fra netop venskabskommunen Gladsaxe'.

Wilmersdorf, Split og Koszalin

En særlig kontakt havde Socialdemokratiet med Wilmersdorf, hvor der siden 2. verdenskrig havde været tæt kontakt til det lokale SPD (det tyske socialdemokratiske parti). Kontakten var opstået spontant på et besøg, som Tove og Johnnie Smidth aflagde i Wilmersdorf lige efter krigen. Her skulle de se en lokal ungdomsklub. Den unge leder viste sig at være socialdemokrat og havde kontakter til byens borgmester, så inden besøget var overstået, stod Tove og Johnnie Smidth med en invitation på byens rådhus, og det var den første kontakt mellem Gladsaxe og Wilmersdorf. Det udviklede sig. I 1960 havde socialdemokrater fra de to byer/bydele grundlagt en tradition for at lave familieudvekslinger, hvor en familie fra hver by fik gensidig kontakt og derefter husede hinanden på kortere besøg.

De gensidige besøg blev forløberer for venskabsbykontrakten i 1965, men de gensidige besøg, blev også udgangspunktet for et hurtigt opbygget og nært venskab med berlinerne, fordi kommunen og GIV kunne indgå i et allerede etableret samarbejde.

Portnerskranken/receptionen i Værebroskolen fungerer som reception, så længe der var hotel i Værebroskolen Centret.

Hotellet blev nedlagt i 1993, og kom til at give anledning til lidt ekstra korrespondance i Europa-sekretariatet, hvor de netop stod med 51 gæster fra Pirkkala, som de havde tænkt at indkvartere i Værebroskolen og på Højgård. I stedet blev alle de finske gæster indkvarteret på Sølyst ved Faxe. Foto: Nethe Nors.

GIV fik således allerede i 1970 besøg af 25 gæster fra Wilmersdorf. Gæsterne blev indlogeret på Værebroskolen.

Wilmersdorf var den første af Gladsaxes venskabsbyer, der underskrev venskabskontrakt med en by på den anden side af jerntæppet, nemlig med Split i 1970. Gladsaxe selv havde underskrevet en lignende kontrakt med Split nogle år tidligere, men det var sådan venskabssamarbejdet i høj grad fungerede, at byerne foreslog hinanden indbyrdes. Split var i øvrigt ikke det sted, GIV havde øverst på sin besøgsdagsorden. Den første medlemstur til Split blev gennemført i 2008.

Det var vores daværende borgmester, Tove Smidth, der tog initiativ til en venskabsby i Polen. Hun havde besøgt Polen lige efter 2. verdenskrig, og var blevet rystet over elendigheden i landet. Samtidig havde hun oplevet, hvor meget det danske og det polske folk havde til fælles: 'sans for humor, åbenhed og vilje til at leve i fred med andre folkeslag', som hun udtalte til Folkebladet 15. september 1976.

Tove Smidth tog kontakt til den polske ambassade, som forespurgte i Warszawa om det var en mulighed, og svaret var ja. Ambassadøren spurgte dernæst Tove Smidth, hvor i landet hun i givet fald ønskede en venskabsby, og her var svaret klart, at Gladsaxe 'ville foretrække en by i det nordlige Polen. Jo kortere afstand, jo nemmere og billigere ville kontakten jo være. Vi fik valget mellem Koszalin tæt ved Østersøkysten og en universitetsby lidt sydligere. Min mand og jeg brugte nogle feriedage på at køre ned i vores lille

Citroën og besøge de to muligheder. Vi skønnede, at Gladsaxe havde mest til fælles med Koszalin', fortalte Tove Smidth til Kulturten i december 2008. Koszalin blev venskabsby i 1973.

Samarbejde mellem GIV og Foreningen Norden

Allerede ved de indledende drøftelser om GIV meldte forslagsstillerne klart ud, at GIV skulle ses som et supplement til og ikke som en konkurrent til Foreningen Norden, men da medlemstallet i GIV hurtigt oversteg foreningen Nordens, var det ofte GIV, der inviterede Norden med til diverse arrangementer med og omkring de nordiske venskabsbyer. Allerede i 1971 var der desuden tale om, at de to lokale foreninger ville stå sammen om at arrangere en rejse til enten Solna eller Ski, men i praksis blev det GIV, der alene lavede en tur til Solna for sine medlemmer. Foreningen Norden havde en død periode i begyndelsen af 1970'erne, men i april 1975 kunne man læse i lokalavisen, at Foreningen Norden rejser sig af dvalen. Faktum var, at flere af Nordens bestyrelsesmedlemmer var fraflyttet kommunen, og dermed kom der et særdeles stort pres på de tilbageværende bestyrelsesmedlemmer. For i Norden var der ikke de samme kampvalg, som der var i GIV til generalforsamlingerne. Men i april 1975 tog bestyrelsen kampen op og lagde ud med en busudflugt til Skåne – i øvrigt i samarbejde med GIV.

Gladsaxe var i 1967 vært for den første børnevenskabsby. Tanken var, at der skulle være lejre hvert andet år.

Billedet her er taget på Bagsværd Kostskole i 1974, hvor Haraldsgave dannede rammen om Children's Friendship Village.

Der deltog børn fra Apeldoorn, Blankenese, Klagenfurt, Minden, Biel, Gladsaxe, Koszalin, Narsaq, Paisley, Solna, Sutton, Wilmersdorf, Ski, Split og Veszprem.

Det var et af de få arrangementer, hvor vi havde kontakt med Biel. I 1988 blev International Childrens Village holdt i Narsaq, og det blev sidste år, Gladsaxe deltog i børnevenskabsbyringen. Gladsaxe trak sig fra og med 1989, Apeldoorn trak sig i 1990. Fotograf ukendt.

Ole Andersen var borgmester i Gladsaxe fra 1983 til 2002. Billedet her er fra 2001, og vores borgmester står sammen med værtsfolk fra Taito. Alle herrerne er iført meget smukke og formelle silkekimonoer.

Mænds kimonoer er normalt i dæmpede farver. Hvor formel dragten er angives på typen og farven på tilbehøret. Silken er det mest formelle stof. Mændenes kimonoer har ikke så lange ærmer, som kvindernes, og herreobierne bindes lige under hoften. Geta-sandalerne bruges mest i dårligt vejr eller til yukatadragterne.

Yukatadragterne har mange gladsaxeborgere kendskab til, da det er den type, vores gæster fra Taito almindeligvis bærer, når de optræder eller deltager i noget officielt. Da Ole Andersen var i Taito, hjalp de høje geta-sandaler med at holde kimonosømmens underkant væk fra vandet på fortove og veje. Regnen stod ned i stride strømme under besøget.

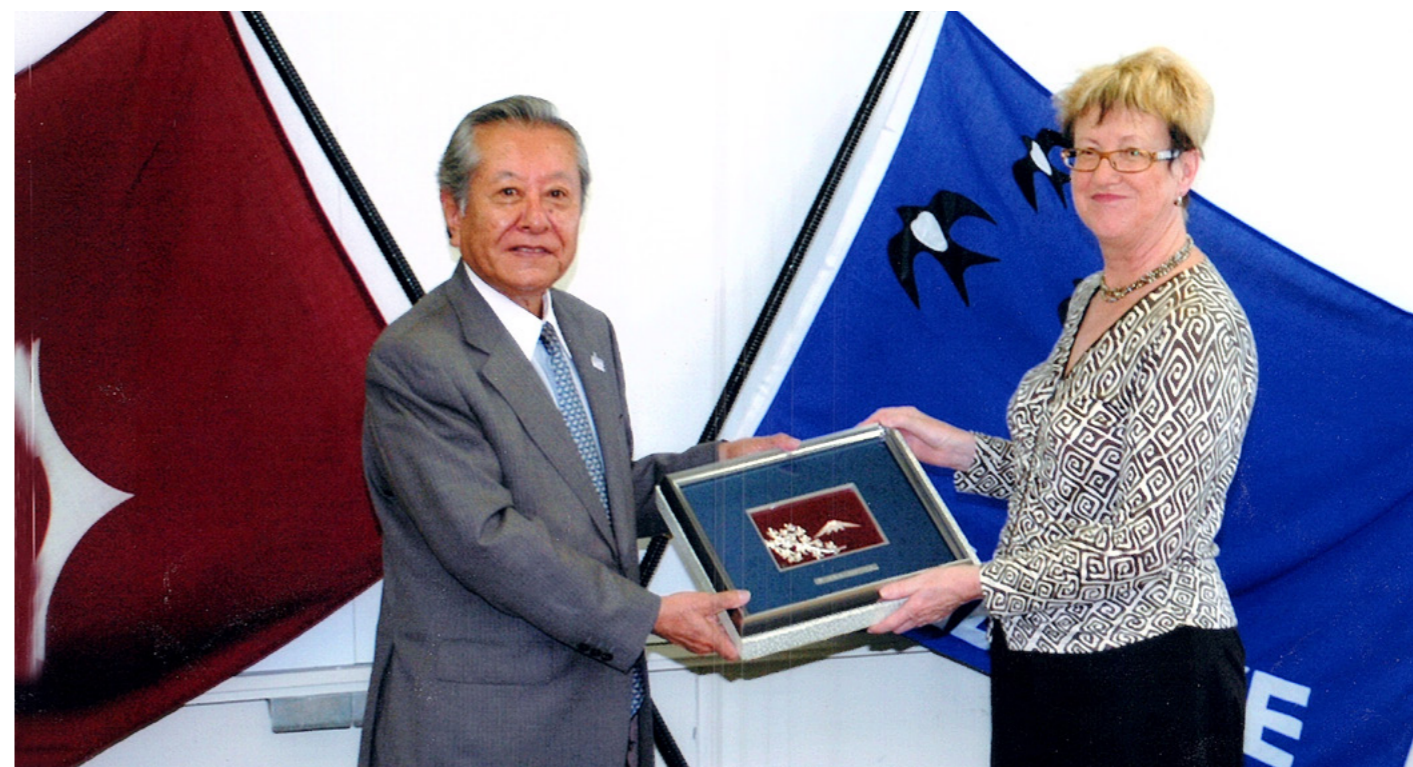
Billedet er venligst doneret af Hanne Andersen.

En japansk venskabsby?

Allerede i august 1973 kom der officiel forespørgsel fra borgmesteren i den japanske by Nagano om, hvorvidt Gladsaxe ville være venskabsby. Kommunalbestyrelsen besluttede at takke nej til tilbudet, fordi venskabssamarbejdet fortsat var knyttet til Norden og Europa. GIV derimod sagde ja til at samarbejde med Naganos venskabsforening. Det samarbejde førte året efter til et besøg fra Japan og både udstilling, foredrag og en japansk sammenkomst i venskabforeningen. Kommunalbestyrelsens argument var, at Japan var for langt væk og for dyrt at rejse til og fra og dermed holde en ægte venskabsforbindelse ved lige med, viste sig dog at være korrekt, for GIV kunne heller ikke holde kontakten med Nagano mere end et par år, fordi det simpelthen var for dyrt og besværligt. Så gled den tanke ud igen, men hos nogle spøjte den dog videre.

I begyndelsen af 1990'erne fik japanerne øje på Gladsaxe. På det kommunale plan var det især vores genbrugsplads og hele ældreområdet, der var interessant med japanske øjne. Her kom Folmer Wisti og Det Danske Kulturinstitut/Dansk Kulturinstitut igen på banen. Det var også ham/dem, der havde haft en finger med i spillet i forhold til Biel-Bienne. For Folmer Wisti havde mange kontakter i Japan, og han havde ligeledes mange kontakter i Gladsaxe Kommune. Så ofte blev Dansk Kulturinstituts japanske gæster indkvarteret på Højgård, og i dagtimerne kom de på rundvisning på plejehjem/omsorgscentre i Gladsaxe. Derved blev kontakterne mellem ansatte i Social- og Sundhedsforvaltningen i Gladsaxe og japanerne stedse tættere. I 1992 inviterede Taito daværende borg-

mester Ole Andersen til byen, og undervejs ytrede japanerne ønske om at indgå venskabsbysamarbejde. Det blev til en lang række uformelle besøg mellem Gladsaxe og Taito. Flest på administrativt ledelsesplan, hvor vores politikere og fagfolk blandt andet oplevede at se vores egne plejehjem genspejlet på japansk jord. Det blev også til kulturelle udvekslinger, og siden 2003 har Taito sendt udvalgte japanske elever fra Taitos junior high schools på besøg i Gladsaxe.

På det finansielle plan var det Novo Nordisk i Bagsværd, som tiltrak sig opmærksomheden, fordi Novo netop i de år begyndte en længere kamp for at komme ind på det stærkt regulerede japanske insulinmarked.

Taito er ét af de 23 bydistrikter, der til sammen udgør Tokyo. Taito rettede i 1997 officiel henvendelse til Gladsaxe Byråd om et venskabssamarbejde, og borgerne blev orienteret om det primo 1998 i Gladsaxe Bladet. Selve venskabsbykontrakten blev dog først underskrevet i Taito i april 2000. Novo begyndte af få overskud og udvide på det japanske marked i 2003. Novos japanske hovedkontor i Tokyo blev indviet i 2005, og det ligger ikke i Taito, men i bydelen Chiyoda.

Samarbejde med Gladsaxe Kommune

Det er næppe sket hverken før eller siden, at Gladsaxe Kommune har støttet en lokal forening så massivt, som det skete i GIVs første år. I juni 1970 rykkede kommunen en helsides annonce ind i Folkebladet, hvor den gjorde reklame for venskabsbyerne og afsluttede

Foto taget ved underskrivelse af venskabsbyaftalen med Taito 17. april 2000 med Taitos borgmester og vores senere borgmester Karin Søjberg Holst, som i den anledning trådte til som suppleant for borgmester Ole Andersen. Fotograf ukendt.

Gladsaxedagen i august 2011 blev uforglemmelig for de fleste, fordi en større gruppe japanske skoleelever fra Taitos junior high schools med lærere deltog.

De var iført kimonoer. Nogle yukatakimonoer, andre mere formelle kimonoer.

Yderst til venstre ses Thine Buch Laursen fra Internationalt Sekretariat i Gladsaxe Kommune iført en yukatakimono.

Foto: Kaj Bonne.

med at skrive: 'Kommunalbestyrelsen opfordrer derfor alle, der er interesseret, til at rette henvendelse til 'Gladsaxe Internationale Venskabsforening' (c/o Biblioteksvæsenet, Stengårds Allé 204, 2860 Søborg) eller til Gladsaxe kommunalbestyrelse, rådhuset, 2860 Søborg'. Underskrevet: Gladsaxe kommunalbestyrelse.

I det hele taget fik GIV lige fra start tæt kontakt med især kommunens biblioteksvæsen, hvor Kunst- og Musikbiblioteket, som dengang lå på Gladsaxevej lagde lokaler til de fleste af foreningens arrangementer og foredrag.

Erhard Jacobsen sagde ved Suttons gæstebesøg i Gladsaxe i maj 1971, at 'Venskabsbyarbejde er vigtigere end internationale politiske konferencer'. Og ved samme lejlighed udtalte socialdemokraten Birgit Fjelde, at 'vi føler, at skal et internationalt venskab bygges op, skal vi lære hinanden grundigt at kende. Derfor glæder vi os i Kommunalbestyrelsen over venskabsforeningens store aktivitet, den er en af de aktiveste blandt kommunens mange foreninger, og vort samarbejde i arbejdet med at udbrede venskabstanken'.

På GIVs generalforsamling i 1972 var det socialdemokraten Birgit Fjelde (som i parentes bemærket jo havde været med til at stifte GIV og sad i dens bestyrelse, men som også var formand for kommunens Europaudvalg), der på kommunens vegne takkede og sagde: 'vi er meget imponerede over, at der kan gennemføres så stor en aktivitet og samtidig opnås overskud på regnskabet. Vi glæder os over, at denne unge forening er så grokraftig og livlig'.

Æres dem, der æres bør, GIVs bestyrelse med Arne Hermann i spidsen fortsatte med et højt aktivitetsniveau, men uanset bestyrelsens bestræbelser var det som om, borgerne i Gladsaxe efter Danmarks officielle indtræden i EU og den efterfølgende energikrise blev lidt trætte af det internationale samarbejde. Medlemstallet dalede en anelse, men mest markant var faldet i deltagerantallet ved foreningens arrangementer.

I december 1980 var der et spydigt indlæg i Bagsværd & Omegns Folkeblad fra Aage Petterson, som gerne ville bede A. Hermann om at redegøre for, 'hvor det kommunale venskabsbysamarbejde for skatteydernes penge begynder, og hvor Arne Hermann's private forening holder op'. Læserbrevet var et udslag af store sparekrav på skoler, børnehaver og fritidsklubber, men hvor sparekniven gik uden om venskabsbysamarbejdet. Aage Pettersons indlæg fortsatte således: 'Men den hellige ko, venskabsbysamarbejdet, må der ikke røres ved, selvom den koster kommunen millionbeløb'.

Aage Petterson var blot én blandt mange af Gladsaxes borgere, der var begyndt at stille spørgsmålstejn - ikke ved venskabsbytanken som sådan, men ved de summer, der blev brugt på den, og ikke mindst ved hvordan GIV blev fremhævet af både lokalaviser og politikere. I praksis var der i 1980 afsat 590.000 kroner til arbejdet.

På et tidspunkt i 1970'erne skulle Lufthansa døbe et nyt, stort fly i Hannover Airport. Lufthansa brugte dengang tyske bynavne til deres fly, og dette fly skulle døbes Minden.

Mindens borgmester Rote-meier og frue skulle foretage den officielle navngivning, og Minden inviterede borgmesteren i Gladsaxe med til begivenheden. Alt var betalt af Lufthansa, og der var dømt luksus på første klasse fra start til slut.

Borgmester Tove Smidth var dog forhindret, men i stedet fik Arne Hermann som GIVs formand lov at repræsentere kommunen.

På dåbsdagen blev alle afhentet i bus og kørt til lufthavnen i Hannover, og efter dåben kom alle på skift op at flyve med maskinen.

Redaktør Jørgen Olsen var til stede ved festlighederne og kunne efterfølgende berette, at det havde været kedeligt udover alle grænser med endeløse taler på tysk, fransk og engelsk.

Arne Hermann, som havde kørt i Lufthansas direktørs limousine og fløjet til Hamburg på 1. klasse, havde derimod haft et af sit livs store oplevelser.

Foto: Jørgen Olsen.

Koszalin i Polen blev Gladsaxes officielle venskabsby i 1967. I vinteren 1981/82 samlede Gladsaxe ind til hjælpearbejdet i Polen.

Indsamlingen startede 9. december og første sending blev sendt afsted 21. december.

Falck stillede frivillig hjælp til rådighed, og mandskabet tog deres brandbiler med og parkerede på rådhuspladsen i det tilfælde, at de skulle bruges ude i byen, eller hvis der skulle ske noget med sendingen. De mange biler stod tæt på Gladsaxes rådhusplads.

Foto: Lone Dam.

GIV i krise?

I virkeligheden var GIVs medlemstal relativt stabilt. Det holdt sig på mellem 250 og 280 de første 20-25 år af foreningens levetid, for derefter at falde ganske langsomt. I 2004 var der 213 medlemmer tilbage, i 2007 lå tallet på knap 200 og i 2018 lå medlemstallet på cirka 170.

Men det høje medlemstal i 1970'erne skal ses i lyset af, at kommunen i netop 1970'erne toppede med omkring 73.000 indbyggere, og set i det lys var både politikere og GIVs egen bestyrelse bekymret for det manglende borgerengagement. For nok var der små 300 medlemmer, men mange af GIVs arrangementer i sluthalvfjerdserne og nittenfirserne blev kun besøgt af få håndfulde mennesker.

Rejseaktiviteten blev droslet meget ned i de tidlige 1980'ere, men fra 1986 kom der atter liv i foreningen og masser af nye rejseaktiviteter også blandt de menige medlemmer. I de tidlige 80'ere var det stort set kun medlemmer af bestyrelsen, der rejste ud for at pleje venskabsbykontakterne til særlige konferencer og arrangementer, mens der kunne gå et par år mellem medlemsrejserne.

Det så lige så skidt ud, dengang i begyndelsen af 1980'erne, i de venskabsforeninger, som GIV havde haft så livlige udvekslinger med tidligere. I Apeldoorn var venskabsforeningen ved at dø i 1985 af mangel på medlemmer og interesse, og den blev da også lukket i 1986. I Suttons venskabsforening var der omkring 100 medlemmer

retur, i Minden var der næsten ingen aktivitet og medlemmerne bestod næsten kun af universitetsstuderende, hvis lærere det var, der sad i Mindens venskabsforenings bestyrelse. Kun Wilmersdorf havde i 1985 en aktiv venskabsforening, der kunne måle sig med den danske i Gladsaxe, og et par år senere viste en ny opgørelse over venskabsforeningerne og deres aktiviteter, at GIV var ubetinget både størst og mest aktiv. Wilmersdorfs venskabsforening var nu sakket bagud.

I 1982 blev Europaudvalget, der i øvrigt siden 1974 havde heddet Kultur- og Europaudvalget, nedlagt, og dets aktiviteter lagt ind under Økonomiudvalget. På dette tidspunkt var de officielle besøg og personaleudvekslinger mellem venskabsbyerne droslet meget ned, og det var et klart ønske generelt fra politisk side, at borgerne skulle involvere sig mere i venskabsbysamarbejdet. GIVs oprindeligt brede internationale sigte var i begyndelsen af 1980'erne erstattet med koncentreret fokus på venskabsbyerne, hvor der stadig var stor fokus på Wilmersdorf-kredsen, men hvor der også blev brugt megen energi på for eksempel Koszalin i Polen og Narsaq i Grønland.

Da der i 2005 var kampvalg i GIV for muligvis sidste gang, aflagde formanden, Arne Hermann, en beretning, hvor han fortalte, hvordan Europa var blevet et meget fredeligere sted. Borgmester Karin Søjberg Holst holdt i anledning af GIVs nytårsfest en tale i 2005, hvor hun opgjorde, hvor mange der egentlig på årsplan nød godt af Gladsaxes venskabsbysamarbejde. I 2004 var der således 660 gladsaxeborgere, der rejste ud og besøgte venskabsbyer. Foruden vel at mærke de officielle besøg fra byrådsmedlemmer og forvaltninger, der ikke var med i borgmesterens tal. Samme år havde Gladsaxe været vært for sammenlagt 643 venskabsbygæster!

Gladsaxe hjælper Koszalin og andre byer

Koszalin blev venskabsby i 1967 efter forslag fra Tove Smidth. Hun og gemalen havde selv været i Polen og fundet byen efter aftale med den polske ambassade. Den 9. december 1981 skød byrådet under ledelse af Tove Smidth, som nu var borgmester, en storstilet indsamling i gang til fordel for Koszalin. Vores polske venskabsby var, ligesom resten af Polen, ramt af et internationalt stop for at yde flere lån til det gældstyngede land. Det betød, at de polske borgere atter måtte leve med rationering og mangel på en lang række goder så som medicin, tøj og mad. Det var i den situation, at borgmesteren så, at Gladsaxes borgere, organisationer, foreninger, kirker og GIV kunne aktiveres og yde en mærkbar indsats for vores venskabsby i det trængte land.

Erik Hønborg var i mange år sekretær for Gladsaxes Europaudvalg.

Her sidder han på vogn-dækket på polensfærgen og leder efter fragtpapirer. Transporten var den første af mange i forbindelse med Gladsaxes hjælpepakker til Koszalin.

Det var en hundekold vinter, og med på den transport, som her er afbildet, var både Erik Hønborg og borgmester Tove Smidth. Transporten bestod af adskillige lastvogne.

Den lastvogn, Tove og Erik var med i, havde det mindre godt. Motoren satte ud undervejs, og de kunne ikke holde forruden fri for is og frost. Lastbilerne nåede hjem til Gladsaxe få dage inden juleaften.

Foto: Svend Nielsen.

Det blev en storstilet hjælpeaktion. Første sending af mad, tøj, sko, støvler, medicin, senge, sæbe, tandlægeudstyr, bleer med meget mere blev sendt afsted 21. december 1981, og anden sending blev afskibet 18. januar 1982. For GIVs vedkommende blev det til ét arrangement, nemlig nytårsfesten i 1981/82, hvor der blev indsamlet godt 3000 kroner ved hjælp af lotterier og lignende blandt de 55 deltagere.

Gladsaxe Hovedbibliotek, som stod færdig i 1979, lagde hus til de store tøjindsamlinger og sørgede for logistikken til at få sendt lastbilerne afsted. Tove Smidth selv kørte med i den første konvoj, og siden 4 gange yderligere med andre lastbilkonvojer. De fem hjælpetransporter, Gladsaxe sendte afsted bestod samlet af 25 lastvogne og fire anhængere og indeholdt 260 tons fødevarer, medicin med videre svarende til en værdi af over fire millioner danske kroner. Hjælpen gik til distriktshospitalet i Koszalin, et hjem for evnesvage børn, et hjem for forældreløse børn og til særligt trængende fortrinsvis ældre borgere.

To år senere, i 1983, kom Koszalins viceborgmester på officielt besøg i Gladsaxe og takkede for at den hjælp, borgerne, kommunen, foreninger og kirker mv. i fællesskab havde sørget for til de nødlidende i vores venskabsby. Fødevarsituationen i Polen var på det tidspunkt blevet langt bedre, om end polakkerne stadig manglede en del. Viceborgmesteren sagde, at det var venskab, når venskab er bedst.

I 1990 fik Koszalin atter hjælp fra Gladsaxe. Sæbe, tandpasta, tøj, kuvøser, senge og meget mere afgik med lastbilkorteger fra Gladsaxe Rådhusplads. Initiativtagerne til den omfattende hjælp i 1990, hvor der blev afsendt nødhjælp for over syv millioner kroner, var John Thorslund, Bent Grølsted og Albert Larsen fra de lokale folkedanserforeninger, og atter støttede handelslivet, private borgere og lokale foreninger massivt op. Den sidste kortege af lastbiler kørte fra Gladsaxe 10. maj 1990.

Gladsaxe har siden hjulpet andre venskabsbyer i knibe. Efter borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien, hvor vores venskabsby Split endte med at komme til at ligge i landet Kroatien, donerede Gladsaxe i februar 1992 100.000 kroner til medicin og hospitalsudstyr til Splits borgere. Og i 1993 organiserede Gladsaxe Kommune i samarbejde med GIV og en lang række lokale foreninger, forretninger, erhverv og privatpersoner en kæmpe stor indsamling, der resulterede i et overskud på 166.000 kroner, som blev overrakt Splits borgmester i marts 1993. Pengene skulle blandt andet bruges til hospitalshjælp og andre fornødenheder til de over tusinde flygtninge, som var kommet til Split i kølvandet på krigen.

I 1995 gjaldt 'brandslukningen' Veszprem, som modtog en af Gladsaxe Brandvæsens brandbiler, efter at Falck stillede en brandbil magen til den, som vores eget brandvæsen udskiftede med en nyere model, til rådighed for bystyret i Veszprem. At Veszprem fik en brandbil, var naturligvis ikke tilfældigt, men et udslag af en henvendelse fra bystyret i Veszprem til Gladsaxes byråd om hjælp til byens brandberedskab, som var i meget dårlig stand. At Veszprems

Da Gladsaxe hjalp Split i 1992, blev der fremstillet særlige 'Gladsaxe hjælper Split'-T-shirts, og der var en lang række arrangementer og lotterier rundt om i kommunen.

Her er et billede fra et arrangement på Gladsaxe Rådhus, hvor der både var buffet med kroatiske specialiteter, kroatisk folkedans, lotteri og meget andet.

Foto: Peter Thornvig.

Ved rådhuset i Neubrandenburg har de opsat en rondel med alle kommunens venskabsbyers byvåben.

Gladsaxe hænger ved siden af byen Nevers. GIV og Gladsaxe Bladet gennemførte en rejse til Neubrandenburg i 1992.

Foto: Kaj Bonne.

bystyre overhovedet fik den ide at bede Gladsaxe om en brandbil skyldes muligvis, at en officiel delegation fra Veszprem var på besøg i Gladsaxe i september 1993, hvor de blandt andet brugte en halv dag på Gladsaxe Brandstation.

Gladsaxekomiteen for fred i frihed

27. februar 1986 var der en vejledende folkeafstemning om det, der blev kaldt EF-pakken eller Den Europæiske Fællesakt. Formålet var at etablere et indre marked og et europæisk samarbejde. Danmark som helhed sagde ja til det, der skulle blive forløberer for Maastrichttraktaten og dannelsen af EU i 1992/93, men i Gladsaxe havde ja'et været knebent. Med EF-pakken blev en lang række handelshindringer landene imellem ophævede, og samtidig blev Europa-parlamentet styrket og Ministerrådet fik mulighed for at vedtage love ved stemmeflertal i stedet for som før kun at kunne vedtage love, som der var enstemmighed om.

Efter Gladsaxes knebne ja til den nye EF-pakke, mødtes en kreds af Gladsaxes EF-ja-sigere fra en bred vifte af partier og stiftede en ny forening, som kom til at hedde Gladsaxe komiteen for fred i frihed med det konservative byrådsmedlem Poul Qvist Nielsen som igangsætter og formand og socialdemokraten Lars Holmberg som næstformand de første måneder. Arne Hermann var også aktiv i foreningen, der lancerede sig selv som en 'ny slags fredskomité', og snart overtog han næstformandsposten. Da Poul Qvist Nielsen, som i parentes bemærket også sad i GIVs bestyrelse, pludselig døde i januar 1987, overtog Ole Frederiksen formandsposten, mens Arne

Hermann forblev næstformand. Ole Frederiksen gjorde et stort stykke arbejde, men meddelte i februar 1990, at han ikke længere ønskede at fortsætte som formand, og at komiteen burde nedlægges, fordi, som han selv skrev i en mødeindkaldelse til komitemøde 1. marts 1990: 'inden for en europæisk horisont kan man sige, at vore ædle mål er nået!'.

Fredskomiteens første initiativ var at genoplive et af GIVs gamle ønsker om en venskabsby i DDR, altså Østtyskland. GIV havde foreslået Neubrandenburg helt tilbage i 1980. Komiteen pegede igen på Neubrandenburg, som i forvejen var venskabsby med Koszalin, og Gladsaxes byråd mødte ideen med forståelse fra alle sider af byrådsalen.

Fredskomiteen holdt på, at fred og frihed gik hånd i hånd, og at mennesker ikke kan leve et anstændigt liv med åndelig og materiel velfærd uden elementære menneskerettigheder, som netop forudsætter fred og frihed. Derfor var blikket rettet både mod Øst, mod Mellemøsten og mod Sydafrika. Brændpunkter i 1980'erne, hvor fred og frihed var lige så fjernt som byerne i Rusland. Komiteen opløste derfor sig selv i 1990, hvor netop Ruslands greb om Østeuropa gik endeligt i opløsning med DDRs genforening med resten af Tyskland, og hvor Gladsaxe endelig opnåede at få en venskabsbykontrakt med Neubrandenburg. Ved komiteens ophør overdrog den sit økonomiske overskud til GIV.

I storebededagsferien i 1982 drog Gladsaxe Bladets rejsegruppe til Berlin.

Rejsen blev ekstra mindeværdig, fordi det var første gang, en gruppe fra GIV og Gladsaxe Bladet fik tilladelse til at besøge Østberlin og se Berlin fra begge sider af muren.

Her er gruppen nået til Checkpoint Charlie, som var grænseovergangen for udlændinge. På vestsiden var interessen for de passerende minimal, men på østsiden var der utallige afspærringer og kontrollanter, der skulle passeres. Ikke alle Bladets læsere turde begive sig over grænsen til øst, men de, der turde, fik store oplevelser.
Foto: Jørgen Olsen.

Samarbejde med Gladsaxe Bladet

I 1979 begyndte Gladsaxe Bladet at arrangere læserture til venskabsbyerne. Det blev gjort i samarbejde med GIV, men turene var åbne for alle ikke kun medlemmer af foreningen. Rejserne blev en stor succes. I 1980 var tilslutningen så stor, at der måtte arrangeres hele fire ture til Berlin. Op gennem 1980'erne og i begyndelsen af 90'erne blev der på den måde arrangeret adskillige læserture. Redaktør Jørgen Olsen havde kontakterne til DSB og kunne få arrangeret billige rejser, mens GIVs formand, Arne Hermann, havde sprogkundskaberne og de fornødne kontakter rundt i venskabsbyerne. Det gav også GIV mange nye medlemmer, for de fleste af deltagerne på Gladsaxe Bladets rejser meldte sig ind i GIV efterfølgende.

Forskelle på Norden og GIV

Foreningen Norden har omkring 13.000 medlemmer i Danmark. Formålet med foreningen var og er, at 'sprede viden om nordisk natur, kultur og kunst gennem foredrag, film, ture og rejser i Norden', som foreningens formand Ruth Møllgaard skrev i årbogen 2011. I 1981, som er et af de ret få år, vi har medlemstal fra både Norden og GIV lå medlemstallet i Norden på 247 og 309 i GIV. I 34 år var der desuden personsammenfald i bestyrelserne for de to foreninger, idet Arne Hermann, der jo var formand for GIV, i 1970 også blev valgt til Nordens bestyrelse. Her havde han gennem årene flere funktioner, både som næstformand og foreningens sekretær.

I 2002 blev Nordens Herlev-afdeling lagt sammen med Gladsaxe til en Gladsaxe-Herlev-afdeling, med hjemmeadresse i Herlev. Arne Hermann trak sig fra bestyrelsen i 2004, hvor Ruth Møllgaard, som foreningens mangeårige formand, roste ham for at have virket som bindeled mellem Norden og GIV på frugtbar vis. Foreningen Nordens Gladsaxe-Herlev-afdeling nedlagde sig selv i foråret 2018.

GIV derimod er et rent Gladsaxefænomen, men foreningens mål, som det blev formuleret af formanden i 1971, da Sutton gæstede os, var til gengæld højtflyvende: 'den store vision – er, at vi alle kommer til at føle os som europæere, vi er så lidt forskellige, når det kommer til stykket'.

Venskabsbyen Solna er Gladsaxes første venskabsby. De to kommuner tegnede kontrakt i 1952.

Det var Foreningen Nordens Gladsaxe Afdeling, der skabte forbindelsen.

Billedet er taget ved Solnas besøg i Gladsaxe d. 17. oktober 1952. Her er en gæst fra Solna på besøg i Børnehaven Alsikemarken. Foto: Fritz Bornkessel.

Der findes andre venskabsforeninger i Danmark, men de er mellem Danmark og et andet land for eksempel Australien eller Pakistan eller Vietnam. GIV har altid været et særligt Gladsaxefænomen. Da foreningen blev oprettet i 1969 måtte den selv finde sit ståsted i forhold til kommunalbestyrelsen og vores ligeledes helt lokale Europaudvalg – også et fænomen, der kun fandtes i Gladsaxe, og så naturligvis på landsplan som et regeringsudvalg. Det nærmeste forbillede, GIV havde, var London-forstaden og venskabsbyen Suttons 'Friendship Association'.

Suttons Friendship Association blev dannet nogenlunde samtidig med GIV. Begge byer valgte at lave noget så utraditionelt som en International Venskabsforening, fordi der til begge byer allerede var et netværk af venskabsbykontrakter og -kontakter, og Gladsaxe foreslog blandt andet Sutton at knytte venskaber med Ski og Solna, ligesom det var GIV, der viste vejen, når det gjaldt medlemsrejser, noget som de forsigtige englændere ikke turde binde an med før nogle år senere. Men begge foreninger var til gengæld bevidste om at undgå ordet venskabsby i deres navn, sådan at de ikke kun var bundet til at danne venskaber med de kommunalt udvalgte venskabsbyer.

I årene efter Suttons Friendship Associations grundlæggelse og GIVs ditto blev foreningerne forbilleder for lignende foreninger i henholdsvis Wilmersdorf, Apeldorn, Gagny og senest i Minden.

Billedet her er fra PAGGS lejren i juli 1988 på Radiomarken i Bagsværd, hvor der var deltagere fra alle andre PAGGS-lande end Frankrig.

Almindeligvis deltager omkring 200 unge i de almindelige PAGGS-lejre for de 13-18 årige. Der var også PAGGS lejr på Radiomarken i 2013. Her deltog hele 316 mennesker.

Foto: Bagsværd/Søborg Bladet.

PAGGS og InterBUS

Sideløbende med GIV oprettede de uniformerede korps i Gladsaxe i samarbejde med fire andre venskabsbyer en forening, som kaldes PAGGS. PAGGS er et lejrkoncept, der er opstod via Gladsaxe Kommunes venskabsbysamarbejde med Paisley i Skotland, Apeldoorn i Holland, Gagny i Frankrig og Sutton i England – deraf navnet PAGGS. Samarbejdet begyndte med en lederkonference tilbage i 1970, og samarbejdet i PAGGS er stærkt og velfungerende den dag i dag. Konferencen blev de første mange år kaldt TWITOCO, en forkortelse for Twin Town Conference, men i dag kaldes konferencen for PAGGS-IN. Udover de venskabsbyer, der har navngivet PAGGS, har også Minden og Wilmersdorf fra Tyskland samt Pardubice fra Tjekkiet deltaget i samarbejdet, men det var tilbage i 1980'erne, og de kom ikke til at indgå i navnet, som forblev PAGGS.

Den første PAGGS lejr blev holdt i 1979 i Gladsaxe og foregik i starten hvert andet år, hvilket siden hen blev lavet om til hvert tredje. Fra Gladsaxe deltager følgende uniformerede korps Det Danske Spejderkorps (DDS), De Grønne Pigespejdere (DGP), KFUM-spejderne, FDF og DUI. Det giver de uniformerede korps en mulighed for at lære medlemmer fra de andre korps at kende og at lade sig inspirere af hinanden. Korpsene har organiseret sig i Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd i Gladsaxe = BUS i Gladsaxe, mens InterBUS er en forening under BUS med ansvar for korpsenes samarbejde med de tilsvarende organisationer i Gladsaxes venskabsbyer – dog primært de byer, der indgår i PAGGS.

Deltagerne i PAGGS-lejrene er i alderen 13-18 år og bliver på lejren delt ind i underlejre efter alder, mens der bliver lavet ungdomslederlejre (YLC = Young Leaders Camps) for de 18-25 årige fem dage i påsken hvert andet år. I 2017 foregik YLC i Gladsaxe og 116 deltog. De år, hvor der både burde være PAGGS og YLC lejre, indskrænkes det til kun at være PAGGS lejr. Næste PAGGS lejr foregår i Apeldoorn i 2019 og denne lejr erstatter også årets påske-YLC-lejr.

Danmark ind i EF – GIV og EF

GIV var og er ikke partipolitisk, men i spørgsmålet om, hvorvidt Danmark skulle ind i EF eller ej, meldte foreningens formand klart ud med et JA, selvom der var delte meninger om det ja i bestyrelsen. Det, foreningens bestyrelse nemlig KUNNE enes om, var, at hvis Danmark skulle ind i EF, så var det vigtigt, at EF ikke blev statsmændenes EF, men borgernes!

Arbejdet for et ubetinget ja til et BORGERNES EF blev påbegyndt i slutningen af 1972, hvor foreningen udskrev en essaykonkurrence med titlen: Min mening om, hvorledes vi kan nedbryde nationale skranker inden for EF gennem venskabsbyarbejde. Enhver borger i byerne Paisley, Sutton, Apeldoorn, Blankenese, Minden, Wilmersdorf og Gladsaxe kunne deltage.

Gladsaxe-kampagne for EF i 1972. Imellem bilerne ses lektor Arne J. Hermann.

Ved underskrivelsen af den officielle venskabskontrakt med byen Paisley (siden 1975: Renfrewshire/Paisley) i Paisley den 9. april 1990, overdrog provost George Murray et paisleysjal til borgmester Ole Andersen.

Ole Andersen forærede til gengæld på Gladsaxes vegne Paisleys provost en dirigentklokke med inskription.

Tanken med underskrivelsen af en formel venskabsbykontrakt var at styrke det i forvejen stærke samarbejde kommunerne imellem på ungdomsområdet.

Foto: Svend Nielsen.

De fem udenlandske venskabsbyer lå i lande, der allerede var optaget i EF. Essayet skulle være på max 1000 ord, og præmierne var gratis deltagelse i en konference på Højgård om emnet i april 1973. Der blev udtrukket to vindere fra hver by. Interessen for dansk deltagelse var dog ret beskedent, og det viste sig blandt andet ved, at den ene danske vinder slet ikke boede i Gladsaxe, men i Skovlunde.

Klap hesten!

1970'erne bød på to verdensomspændende energikriser, den første i 1973-74, den næste i 1978-80. Med dem kom der lavkonjunktur og færre penge – også i kommunerne. I 1972/73/74 betød det nedskæringer på venskabsbysamarbejdet. Europaudvalget måtte se sit budget beskåret, men det vrimlede fortsat med ideer og lyst til at igangsætte nye initiativer i fredens og fordragelighedens tjeneste. Europaudvalget med tilknyttet kommunalt sekretariat formidlede kontakterne til venskabsbyerne, mens foreninger og private – ikke mindst GIV – tog sig af alt det praktiske omkring rejserne.

Europaudvalgets udspil var tillige, at antallet af nye venskabsbyer skulle begrænses. Der var 14 venskabsbyer i 1972, og da Tove Smidth kom hjem med Gagny i 1975 var der så 15. Europaudvalget mente, at kommunen ikke skulle op over 16-17 venskabsbyer i det hele, og i praksis har Gladsaxe det meste af tiden haft 15 venskabsbyer. I dag har vi 16.

I 1974 støttede Arne Hermann som formand for GIV op om kommunens stop for nye venskabsbyer. Det var svært for foreningen (og kommunen) at nå at konsolidere alle de mange venskabsrelationer. GIV havde på ingen måde nået at arrangere rejser til alle venskabsbyer endnu, endstige fået andre venskabsbånd knyttet til dem. Det var dyrt at rejse langt i 1970'erne. Selvom charterturismen var startet i 1949, var det stadig dyrt at rejse. GIVs rejser foregik næsten udelukkende med bus, kun til Klagenfurt og Sutton havde foreningen indtil 1974 taget et fly. Desuden var det absolut nemmest for GIV at arrangere rejser til byer, der også havde en venskabsforening. Det vil sige, at der altid har været ubetinget mest samarbejde med Sutton, Wilmersdorf, Minden og Apeldoorn, men også Solna var det lykkedes at knytte nære forbindelser til. De personlige forbindelser til venskabsbyernes borgere skulle vedligeholdes, samtidig med at nye venskabsbyer blev indtaget, og GIV kunne ikke følge med.

Nye boller på suppen?!

Den konservative Lars Abel havde fra GIVs første færd været aktiv medspiller i venskabsbysagen. I begyndelsen af 1985 holdt han tale ved GIVs store årlige nytårsfest, og havde forfattet følgende lille hyldestdigt til lejligheden:

Knyt venskabs stærke bånd
byg over verden bro
det er den bedste måde
at få fredens tanker til at gro!

Ved generalforsamlingen i marts 2009 trak Arne Hermann sig fra formandsposten i GIV efter knap 40 års aktiv indsats, og Lars Abel blev valgt til ny formand. I en mail til kommunen skrev Lars Abel, at 'det er hensigten at påbegynde et generationsskifte i ledelsen af foreningen over de nærmeste år'. Udfordringen i 2009 var som i 1980'erne at nå ud med GIVs budskab til almindelige borgere og få dem engageret.

Og det med at aktivere borgerne har næsten alle dage været en del nemmere skrevet end gjort. For er GIV i krise? Medlemstallet i sig selv er ikke afslørende. Det er til gengæld nok medlemmernes gennemsnitsalder, som er en del over folkepensionsalderen. GIV har mange udfordringer i dag, men den største er nok, at hele venskabsbytanken er knyttet til en anden verdensorden end den, vi lever i i dag, hvor globaliseringen er en kendsgerning, og udfordringerne anderledes.

I dag er der næppe mange, der frygter endnu en krig mellem landene på europæisk jord. Til gengæld er det et faktum, at krig og ufred hersker i stor stil i mellemøsten og på det afrikanske kontinent. Og at Danmark deltager i nogle af disse krige. Desuden rasler russerne gang på gang med sablerne, mens Nordkorea og USA bruger en del energi på gensidige atomtrusler. Så verden er ikke blevet fredeligere siden afslutningen på den kolde krig, men trusselsbilledet er anderledes.

Endnu afspejler venskabsby-sammensætningen ikke denne nye verdensorden, og det gør det svært for foreninger som både GIV og Norden, der medlemsmæssigt lider under nøjagtig samme mangel på nye hoveder, at få nye og ikke mindst yngre medlemmer. Norden opgav som nævnt at opretholde en lokalafdeling i Gladsaxe-Herlev i 2018. De så højt ønskede yngre medlemmer har ganske enkelt ikke oplevet den kolde krig, endsige 2. verdenskrig. Venskabsbyerne var et symbol på almindelige menneskers ikke bare ønske om, men ligefrem KRAV om fred og nedrustning i årtierne efter 2. verdenskrig.

Venskabsbyerne har altid givet os interkulturelle oplevelser, og på den led er de på ingen måde overflødige. De uniformerede korps med PAGGS og de mange idrætsklubber og -foreningers samarbejde med ditto klubber og foreninger i venskabsbyerne taler deres eget tydelige sprog om venskabsbyernes betydning. Men venskabsbyerne er ikke længere repræsentative for dagens globale udfordringer. Samtidig er det blevet så tilpas billigt at rejse, at de fleste ikke længere ser det som noget ekstraordinært endsige ekstravagant at rejse med en delegation i bus til en venskabsby.

At rejse i dag er helt naturligt for de fleste mennesker. At krydse grænser er hverdag. Og venskaber behøver ikke længere personlig kontakt ansigt til ansigt, fordi vi har – og forstår at udnytte – alle de sociale medier. At lave venskabsbysamarbejde og drive foreninger som GIV og Norden i dag er en udfordring. Hvis det skal give mening for yngre generationer, skal 'posen' rystes og indholdet både retænkes og fornys.

Forrest til venstre på bordet står en ganske særlig klokke i et stativ af træ og med vores byvåben på forsiden. Klokken har kommunen fået af vores venskabsby Narsaq. Bag de to borgmestre hænger kommunens Europafane. Gladsaxe Kommune var den første kommune i Danmark, der fik overrakt en Europafane.

Europaflagets udformning blev vedtaget i Europarådet i 1955 og flaget viser 12 gyldne stjerner i en cirkel, som symboliserer de europæiske folks samling. Antallet af stjerner er uforanderligt og afhænger dermed ikke af antallet af medlemslande i EU.

Tallet 12 symboliserer fuldkommenhed. Vi modtog fanen af Europarådet 17. september 1969 som tak for den store indsats, vi havde gjort for at udbygge kontakten og forståelsen mellem Europas lande. På det tidspunkt havde vi 13 venskabsbyer. Fanen hang i byrådssalen indtil den nye byrådssal stod klar i 1986.

I dag bliver fanen kun brugt ved særlige lejligheder. Billedet, hvor borgmester Tove Smidth står til venstre, er taget i den gamle byrådssal i forbindelse med en borgmesterkonference i Gladsaxe.

Lars Abel, formand for Gladsaxe Internationale Venskabsforening, skriver:

Tak til Gladsaxe Byråd og borgmester Trine Græse for at være med til at markere og festliggøre Gladsaxe Internationale Venskabsforenings 50 års jubilæum ved en særlig udstilling på Gladsaxe Rådhus om GIVs og kommunens venskabsbyarbejde gennem de mange år. Og tak for også at lade Eva Molin, skrive en særlig artikel til Årbog 2019, som udgives af Gladsaxe Lokalhistoriske Forening.

Eva Molin fra Gladsaxe Byarkiv har lavet et meget flot stykke arbejde og er lykkedes med at fange alle de internationale udfordringer og den hverdag, som medlemmerne af GIV gennem de mange år har været – og fortsat er – en del af. Sidst men ikke mindst skal der også lyde en stor tak til de mange frivillige fra Gladsaxe, som gennem alle årene har lagt en stor arbejdsindsats i GIVs mange aktiviteter.

Det har været – og er fortsat - en stor fornøjelse at møde jer alle og være sammen med jer i venskabeligt samvær. Uden alle jer ville GIV ikke være det mødested, som vi har været siden begyndelsen i 1969.

Personligt blev jeg en del af venskabsbyarbejdet i slutningen af 1960'erne, hvor jeg som en af de første aktiviteter besøgte en ungdomslejr i Ustronie Morskie tæt ved Koszalin i Polen. Vi deltog fire unge fra Gladsaxe: 2 fra Konservativ Ungdom, og 2 fra Liberal Ungdom. Bystyret i Koszalin havde inviteret os sammen med mere end hundrede unge fra ZMS og andre socialistiske ungdomsorganisationer i Polen, og en snes

unge fra Frei Deutsche Jugend fra Neubrandenburg. Mens vi var der, fløj sovjetiske MIG-jagere langs Polens Østersøkyst faste runderinger døgnet rundt. Først da vi efter 14 dage i Polen med færgen vendte tilbage til Vesten og blev mødt af kioskløbesedler, som beskrev og viste de sovjetiske kampvognes indtrængen i Prags gader for at slå foråret i Prag ned, gik det op for os, hvorfor MIG jagerne så ivrigt havde 'passet på os'.

Dette besøg var blandt de første oplevelser af Den kolde Krig, som Eva jo korrekt beskriver som den meget store europæiske trussel, vi levede med i mange årtier. Den trussel, som var med til at skabe baggrunden for vores ønsker om at få skabt nye, fredelige forbindelser

mellem almindelige mennesker i Øst såvel som Vest. Det har siden præget mit liv, min holdning og dannet min indstilling over for mine medmennesker.

Både som politiker og som privatperson – ikke mindst som aktivt foreningsmenneske – har jeg nydt det privilegium at besøge mange lande og byer – og mødt mange mennesker. Også i ungdomsårene står mine første besøg i det delte Berlin klart som skrækeksempler på, hvordan mennesker kan behandle hinanden. Jeg har drukket 'Welfrieden' med gode venner fra Wilmersdorf (vodka serveret i én stor bowle, som vi alle drak af med sugerør). Det sætter senere besøg i det genforenede Berlin og Tyskland i relief. At passere sektorgrænsen ved Check Point Charlie mellem Vest- og Østberlin demonstrerede den menneskelige brutalitet, som prægede den tid, og som stjal generationer af europæeres frihed.

'Jeg har brug for alle de venner, jeg kan få', erklærer Søren Bruun i tegneserien Radiserne (Charlie Brown). Det er præcis det, GIVs arbejde lige siden har gået ud på. Det kan synes underligt især for de unge i nutidens digitaliserede og teknologisk højt udviklede samfund. Men den gang rejste vi ikke bare imellem landene, og vi dyrkede ikke daglig kontakt til andre unge i andre lande. Hjemme havde vi kun den gammeldags analoge telefonforbindelse fra sted til sted, og en enkelt tv-kanal til at fortælle os, om det der foregik ude i verden. I Ustronie Morskie var eneste forbindelse til omverdenen den lokale telegraf, som vi dog aldrig benyttede.

Men om verden er analog eller digital, så er det en evig gyldig sandhed, at vi har brug for alle de venner, vi kan få. Eva Molin har hæftet sig ved, at GIV ikke i sit navn hedder 'venskabsbyforening', men alene venskabsforening. Det var et vigtigt element, da GIV blev stiftet på Toppen af Gladsaxe Rådhus i oktober 1969. Med globaliseringen er det måske nok den vej, vi i endnu højere grad skal kigge. Det ene udelukker imidlertid ikke det andet, og venskabsbyerne skal vi fortsat dyrke. Kontakterne mellem byerne er vigtige strukturer. De kan være indgangen til forståelsen for de mennesker, som vi alle er, uanset hvor vi bor og hvordan vi lever.

Jeg sætter stor pris på, at borgmester Erhard Jacobsen som medlem af Europarådet og senere også Europa-Parlamentet, i det praktiske arbejde klart understøttet af senere borgmester Tove Smidth, var med til at definere nye veje til at møde dejlige, interessante og spændende mennesker i alle vores venskabsbyer. De skabte grundlaget for et udsyn, som GIV altid har forstået at dyrke.

Verden består af *mennesker*, uanset hvor vi hører til.

Tillykke til Gladsaxe Internationale Venskabsforening med 50 års jubilæet.

Kilder

- GIVs arkiv
- Foreningen Nordens arkiv (lokalafdelingen i Gladsaxe)
- Borgmesterkontorets/Europasekretariatets/Internationalt Sekretariats korrespondance vedrørende venskabsbyerne
- Foreningen for Fred i Friheds arkiv
- Samtale med tidligere borgmester Tove Smidth
- Mailkorrespondance med tidligere redaktør Jørgen Olsen
- Samtale med Thine Buch Laursen fra Internationalt sekretariat
- Samtale med formand for GIV Lars Abel
- Diverse opslag på hjemmesider og i Gladsaxe Bladet, som nævnes/refereres løbende i artiklen
- PAGGS og InterBUS er baseret på hjemmesider
- Bog: Venskabsbyer af Thine Buch Laursen
- Bog: Gladsaxe Lokalhitoriske Forenings årbog 2011, Foreningen Norden af Ruth Møllgaard
- Bog: Europäisches Kinder-Freundschaftsdorf, Blankenese 1969

Venskabsbyerne alfabetisk:

Apeldoorn: 1968-1992 og 2008-2016
Biel-Bienne: 1966-1985
Blankenese: 1962 – 2009
Charlottenburg-Wilmersdorf: 1965
Haabersti: 1993
Gagny: 1975
Klagenfurt: 1969
Koszalin: 1967
Minden: 1967
Narsaq: 1966
Neubrandenburg: 1990
Paisley: 1956 (officielt først 1990!)
Pirkkala: 1980
Ski: 1955
Solna: 1952
Split: 1967
Sutton: 1967 (-2017)
Taito: 2000
Veszprem: 1973

Gladsaxe Kommune arbejder for bæredygtig vækst og velfærd. 'Venskaber på tværs' udspringer af Gladsaxestrategiens mål om sundhed og trivsel hele livet og om en grøn og levende by. Disse kobler sig til FN's verdensmål om sundhed og trivsel, bæredygtige byer og lokalsamfund samt partnerskaber for handling.